

ZPRAVODAJ ŠRÁMKOVY SOBOTKY

LISTOPAD - PROSINEC 1972

ROČNÍK IX — 11 - 12

Fráňa Šrámek a my

Herec Miroslav Horníček:

1. Kdy jste se prvně setkal s dílem Fráni Šrámka?

Sotva bych dovedl říci poněkud přesněji, kdy poprvé jako čtenář. Jistě někdy za svých studentských let. Ale vím dosti přesně, kdy jsem se s jeho dílem setkal jako herec. Bylo to v roce 1941 a já byl první rok u divadla, když mi byla nabídnuta role Jana Skalníka v *Létě*. Víím, že tento fakt patrně rozesměje (nebo rozhněvá) ty, kdo mne znají spíše nebo jenom jako partnera Werichova či jako představitele televizních Hovorů H, ale nedá se nic dělat — já toho Skalníka hrál. Hrál jsem tehdy převážně role lyrických kluků a milovníků — bylo mi málo přes dvacet a měl jsem namířeno někam docela jinam ve svých představách o vlastním herectví. Co bych to zapíral — měl jsem namířeno spíše k Hamletu než k tomu, co dělám dnes. A nepovažuji ani jedno ani druhé, ani začátek a směřování ani závěr a nacházení za zmýlenou. Mládí má být jiné a stárnutí je jenom tehdy marné a smutné, když se nedojde nikam. Radost, kterou mi dává dnešní divák, je pro mne znamením, že jsem nešel ani špatně ani marně.

A k tomu Skalníkovi — nu, neschovávám si kritiky otištěné v novinách, málokdy a málokterá říká něco podstatného, ale tehdejší výborný kritik v Plzni (kde jsem byl členem Městského divadla) napsal, že jsem byl nejlepší ze všech Skalníků, kteří „plzeňským jevištěm kdy nesli své jasné mládí“. Cituji to možná nepřesně, ani tento článek jsem si neschoval, ale vzpomínám na tu dobu rád, protože Bohumila Polana jsem si vážil. On jediný si mne od studentských let systematicky všiml, vedl mne a radil. On to byl, kdo vlastně vyzval plzeňské divadlo, aby si mne — jako studentského ochotníka — povšimlo. Neříkám to proto, že mne chválil a že jsem se snad — také díky jemu — stal členem této scény. Dovedl i vytknout. Ale obojí bylo vždycky opodstatněné a já mám i dnes ještě raději podloženou výtku než nepodloženou chválu.

Později jsem byl pověřen vedením jakéhosi Studia při Městském divadle v Plzni a tam jsem začal svým vlastním pásmem Šrámkovy poesie, které jsem sestavil a režíroval pod názvem „V lukách je vlání“. Představení se konalo ve velkém sále Měšťanské besedy v Plzni a bylo vyprodáno. V den premiéry jsme dostali jakýsi šťastný, i když zcela mimodivadelní nápad: odpoledne jsme si vyjeli na louky za město a večer pak na každém sedadle v hledišti ležela kopretina. Chlapci si květiny dali do klop, dívky do vlasů a nálada v hledišti tím byla ovlivněna. Bylo to možná naivní, ale uprostřed těch dusných válečných let protektorátu působil ten večer jako závan svěžího vzduchu. Sám jsem v něm také recitoval a ze známých herců — Jiřina Petrovická.

2. Kdy se ke Šrámkovu dílu vracíte a proč?

Dovolu mi jednu vzpomínku: Když jsem natáčel maličkou epizodu ve filmu *O Alšovi*, seděli jsme jednou v jakési vinárně v Litomyšli a mezi námi — tehdy poměrně mladými — také Jiří Plachý. Vino se pilo, řeči povydaly a — jak už to u stolu bývá — tu padla anekdota, tu skutečný příběh, tu písnička. A nikdy nepamenu, jak Jiří Plachý náhle a bez nějakého

ohlášení či odstupu zarecitoval Šrámkovu báseň. Aniž změnil tón hlasu — tak jako by říkal svůj vlastní zážitek. Od té doby víím, že recitace je právě toto: ztotožnění se s básníkem a ne nasazený hlas, ne tremolo, ne patos, ne protahování slabik či jakákoli jiná deformace. Recitace je prostě sdělení, což nad to jest od zlého jest, amen.

A s tímto vědomím jsem v pražské Viole dělal verše Jaroslava Seiferta a byl jsem rád, když on sám mi pak řekl: „Když jsem vás poslouchal, tak jsem ani neměl pocit, že jsem to napsal — znělo to jako jedno z vašich vyprávění.“

A jinde — při nějaké besedě — řekl: „On to Horníček nerecituje, ale tak prostě povídá.“

A s tímto pocitem — jako herec — bych se chtěl v této sezóně vrátit k dílu Fráni Šrámka a spolu s Jaromírem Hanzlíkem uskutečnit večer jeho básní ve Viole. Zda, kdy a jak to bude — zatím nevím. Ale právě v těchto dnech jsem znovu seděl nad jeho knihami a hledal v nich.

Měla by to být taková moje malá splátka na veliký dluh. Už sotva co víím o svém pásmu *V lukách je vlání*, ale vzpomínám si na poslední větu toho večera. Říkal jsem jí tehdy já. A házel jsem s výšky praktikáblu do tmy před sebou malou smrkovou větvíčku. Dovolil jsem si jakousi malou obměnu Šrámkovu textu a loučil se slovy: Na tvůj hrob. Na tvůj hrob, mládí věřejší a pošetil.

A ten večer ve Viole by měl být zase takovou hozenou větvíčkou. Patrně už, pokud jde o mne, poslední.

Člen Národního divadla, zasloužilý umělec František Filipovský:

1. Poprvé jsem poznal Šrámka na svých gymnasiálních studiích v Pardubicích, kde jsme měli vynikajícího češtináře pana profesora Chlupáče. Seznámil nás s celým jeho dílem velmi podrobně. A potom samozřejmě ve své divadelní praxi. Jednou z mých prvních pražských premiér bylo právě Šrámkovo *Léto*.

2. Vracet se ke Šrámkovi je mým potěšením — neboť kdo by se nevracel k básníku svých studentských let.

Zpěvák Karel Štědrý:

Mé odpovědi budou stručné. S dílem Fráni Šrámka jsem se setkal poprvé — asi jako většina lidí — na střední škole. A vracím se k němu nejčastěji v jeho filmové podobě. Nejvíce jsem si zamiloval *Měsíc nad řekou* s vynikajícím výkonem pana Plachého.

Herečka Jitka Zelenohorská:

1. Můj první vztah k dílu Fráni Šrámka byl vztahem děvčete z páté nebo šesté třídy k jeho básním, především ke *Splavu*. Dnes nejvíce miluji *Měsíc nad řekou*. Ta hra je nesmírně krásná a já bych moc chtěla v ní jednou hrát.

2. Ve shonu vědních povinností mizí mnohá poezie a já nemám v poslední době možnost, abych si na nějakou Šrámkovu hru zašla. A tak jsem vlastně tam, kde dřív — když mám tu „svou“ náladu, čtu Šrámkovy verše...

Herec Městských divadel pražských Viktor Preiss:

Poprvé jsem se setkal s dílem Fráni Šrámka asi jako třináctiletý. Měl bych vlastně říci: s básní Fráni Šrámka. Začínala: „Až se vrátím domů...“ a já ji mám dodneška v paměti jako báseň nejmilejší. O něco později — doslova přepaden hladem po poezii — jsem se setkal s širším výběrem Šrámkových básní v Klubu přátel poezie, kam jsem vstoupil snad jako jeden z nejmladších členů. Kniha se jmenovala „Sedm krásných mečů“. Potom jsem se ke Šrámkovi vrátil nejen pro hezké chvílky, ale jako ke zdroji recitační poezie v době, kdy jsem poprvé začal vystupovat na prknech. Sám jsem se pokoušel básně psát jako skoro každý v těch letech, a i když mi to upoceně veršování vydrželo s přestávkami dodnes, musím doznat, že na té uklopýtané cestě za vlastním výrazem se Šrámkova poezie stala tenkrát předmětem možná podvědomého napodobování, neboť přes snahu přiblížit se co nejvíce vlastnímu pocitu, Šrámkovu vlivu nešlo dlouho uniknout. Ale co by to muselo být za kouzelnou abecedu a vnitřní bohatství a čistotu, aby se někomu podařilo jen napodobit básníka tak velkého, jakým byl národní umělec Fráňa Šrámek.

Jedno z nejkrásnějších setkání s dílem Fráni Šrámka byla práce na televizním filmu režiséra Václava Kršky „Popel“. Část filmu se natáčela v Písku, tam jsem prožil nezapomenutelné chvíle v blízkosti člověka, který zasvětil život Šrámkovu dílu, který Šrámka osobně znal a dovedl o něm tak zajímavě vyprávět při procházkách píseckými uličkami. Z hotelového okna jsem se díval na řeku a ostrov, kde kdysi vyhrávala vojenská hudba, v dále vykukoval legendární komín, o kterém je řeč v „Měsíci nad řekou“. Bylo to první a poslední setkání s Václavem Krškou. A bylo to nezapomenutelné setkání i se Šrámkem.

Člověk se vrací zpátky jako pstruh proti proudu. Navštěvuji Písek každé léto, když jedu do jižních Čech na dovolenou. Čas od času, mám-li trochu volno, zasedám v porotě festivalu „Šrámkova Písku“, který se koná každoročně v červnu. Nevracím se tedy jen pro vzpomínky, ale přijíždím za zajímavými, čínorodými lidmi, kteří mají zájem o divadlo a poezii. Nedávno jsem také pracovně dlel nedaleko Sobotky, díval jsem se ráno směrem k Humprechtu, zahalenému v mlze, a myslel jsem na to, že Fráňa Šrámek není básníkem pouze jedné generace, ale že se k němu budeme vždycky vracet a jeho poezie bude vždycky s námi.

Režisér Československé televize Josef Vondráček:

1. Vzpomínám na svou první „známost“ se Šrámkem. Byla gymnasiální a protože Rožnov, odkud pocházím já, je od Sobotky hodně daleko, byla ta známost jaksi odtaziťatá. Zato ty další už byly a jsou mnohem intimnější. Za své práce v Sobotce jsem poznal, co tam Šrámek znamená, a teprve tam jsem porozuměl všemu, co jsem z jeho tvorby pouze znal. Ty vztahy, které jsou ve městě pod Humprechtem k básníku, jenž se zde narodil, nikde jinde neexistují a asi jinde nejsou zcela možné.

2. V Sobotce mezi dětmi recitačního souboru, mezi mnohými lidmi, na místech, kde Šrámek pobýval a tvořil, je nenapodobitelné prostředí. Každá návštěva Sobotky je tedy pro mne návštěvou u Fráni Šrámka.

Sportovní redaktor Československé televize Vladimír Vácha:

1. Už je to dávno, kdy jsem se prvně setkal s dílem Fráni Šrámka. Pocházím z Českých Budějovic a jsme tedy (ať Sobotčtí prominou) krajané. Pro mne je totiž každá návštěva Písku spojena s jeho jménem — s jeho Stříbrným větrem i Měsícem nad řekou. Se Sobotkou zase spojují jeho tvorbu básnickou.

2. Nejvíce a nejčastěji vzpomínám na Léto — vždyť v něm jsem jako ochotník dokonce hrál. A dnes už také, bohužel, asi přesně vím, co je ten „stříbrný vítr“. Bohužel proto, že i nám léta strašně letí — a mnozí z nás už jsme jaksi nedoslýchaví...

Básník Petr Prouza:

1. S dílem Fráni Šrámka jsem se poprvé setkal velice prostě a jednoduše — ve školní čítance. A musím upřímně dodat, nijak zvlášť mne tehdy nezaulo. K Šrámkovi básníkoví, k Šrámkovi dramatikovi jsem se dostal až přes Šrámka, romantického prozaika. Nejprve v časopisecké ukázce a pak v próze Tělo, která mne tehdy vzrušovala. Objevoval jsem velkého spisovatele jaksi od jeho méně úrodných lánů, abych se později tím více radoval před nejpěstovanějšími záhony.

2. K Šrámkovi se vracím. Ale zcela neplánovitě. Z podnětu náhody či momentální chuti, a taková spontánní setkání jsou vždy a ve všem ta nejlepší.

Člen Vinohradského divadla v Praze Radek Brzobohatý:

1. Nepočítám-li školu, mé první setkání se Šrámkem bylo tuším v roce 1949 při krajském kole STM. Jeden chlapec tam recitoval Raport. I když to neřikal dvakrát skvěle, na mne to zapůsobilo strašně moc.

2. Nemohu přímo říci, že se k Šrámkovi vracím. Na divadle i ve filmu na něj nemám štěstí, vždycky mne nějak mine. Ale s velkým zaujetím se vždycky znovu rád dívám na filmový přepis „Měsíce nad řekou“ nebo „Stříbrného větru“. To jsou mé jediné návraty ke Šrámkovi. Ale co není, může být — a jednou mne možná to štěstí na divadle potká.

Herec Lubomír Lipský:

S dílem Fráni Šrámka jsem se poprvé setkal na střední škole — jako s povinnou četbou. Musím přiznat, že jsem nebyl nikterak nadšen, protože musí-li student něco číst a dokonce je-li z toho ještě zkoušen, i ten nejlíbeznější básník mu nějak zhořkne.

2. Teprve po mnoha letech jsem si tohoto básníka začal sám pro sebe objevovat, a to prostřednictvím jeho divadelních her. Měsíc nad řekou, Léto, Hagenberg, Plačící satyr. A zamiloval jsem si ho. Zamiloval jsem si ho natolik, že ještě dnes se rád vracím k jeho Splavu a mě nejmilejší básni Kdybych byl pastevcem koní.

Do této naší celoroční ankety zajistili příspěvky: K. Bílek (4), J. Demel (3), Al. Kozák (11), J. Najmon (2), J. Suchánek (3), Vl. Šůva (8) a D. Voláková (1). 4 příspěvky zaslali autoři sami.

Literární soutěž Šrámkovy Sobotky 1973

Školská a kulturní komise ONV v Jičíně a MěstNV v Sobotce vyhlásují XI. ročník literární soutěže Šrámkovy Sobotky v roce 1973.

Soutěž má tři kategorie:

1. Básně, básnické sbírky, prozaické a jiné práce (divadelní hry, literární pásma apod.), vyjadřující vztah lidí k dnešku a k budování socialismu a komunismu.
2. Vědecké práce z oboru literárních věd.
3. Práce vlastivědné, obírající se vývojem přírodních, hospodářských, sociálních, politických a kulturních poměrů. U obou těchto kategorií se doporučuje tematika z Východočeského kraje, zvláště z jičínského okresu, není však podmínkou.

Podmínky soutěže:

1. Soutěže se mohou zúčastnit všichni českoslovenští občané, zejména ti, kteří začínají pracovat v některém soutěžním oboru. Příslušnost rodová nebo pracovní z jičínského okresu je vítána, není však podmínkou. — Účastníkům soutěže, kteří studují na vysokých školách nebo pracují ve vědeckých a jiných institucích, se doporučuje, aby si témata svých prací 2. a 3. kategorie zvolili po dohodě se svými katedrami a institucemi.

2. Soutěž je anonymní.
3. Práce musí být původní, dosud neuveřejněné nebo uveřejněné v roce zadání práce do soutěže.
4. Soutěžní práce musí být odeslány (pod značkou) nejdéle do 15. dubna 1973 Okresnímu národnímu výboru, odboru školství a kultury v Jičíně.

Řízení soutěže:

- a) Přijaté práce zhodnotí soutěžní komise při ONV v Jičíně a lektori nakladatelství Kruh v Hradci Králové. Komise má právo navrhnout nebo nenavrhnout cenu, ceny spojit nebo jednu cenu rozdělit. Ve výjimečných případech může komise — se schválením vyhlášovatele — cenu zvýšit. Dobré práce mohou být publikovány v deníku Pochodeň nebo vydány v nakladatelství Kruh v Hradci Králové.
- b) Výsledky soutěže vyhlásuje zástupce školské a kulturní komise ONV v Jičíně stanovený den v rámci Šrámkovy Sobotky.

Ceny ve všech třech kategoriích:

1. cena 900 Kčs
2. cena 500 Kčs
3. cena 300 Kčs

Kooperační sdružení JZD Sobotecka

Po staru se žít nedá a po staru se nedá ani hospodařit. Proto také naše zemědělství prodělává po 2. světové válce bouřlivý vývoj, který zcela změnil tradiční způsob práce a života na našich vesnicích. Socializace venkova postupně odstraňuje stáletou drinu lidí a přenechává ji strojům. Stroje přebírají námahu lidí i tam, kde se to ještě před několika lety zdálo být fantazií. Člověk tyto stroje jen řídí a touží po stále dokonalejších.

Na tento moderní systém práce v zemědělství však už nestačí nejen jednotlivý soukromý rolník, nestačí už ani malá JZD, která vznikla téměř v každé vsi. Proto od počátku 60. let dochází ke slučování JZD, a tak se i na Sobotecku postupně vytváří několik větších celků. Jsou to v současné době JZD Nástup Staňkova Lhota se sídlem v Sobotce (v něm se sloučily dále JZD Čálovice, Lavice, Spyšová a Stěblovice), JZD Markvartice (spolu s Příchojví, Rakovem a Skuřinou), JZD Libošovice (patří k němu Dobšice, Malechovice, Nepřívěc, Rytířova Lhota a Vesec), JZD Samšina (sloučily se s ním JZD Drštěkryje, Ohařice, Plhov a Záměstí-Blata) a JZD Mladějov (k němuž se připojily JZD Hubojedy a Střeleč). Ve výhledu je sloučení JZD Osek se Sobotkou a JZD Hřmenín s Markvarticemi, do budoucna se spojí asi i malá hospodářství státních statků (Kdanice, Semtiny-Podkost, Roveň).

Ale ani na tomto stupni se vývoj nezastavil. A tak rozhodnutím členských schůzí sedmi JZD Sobotecka vzniklo Kooperační sdružení JZD Sobotecka, které hospodaří na 5.300 ha zemědělské půdy. Řídí je kooperační rada, složená z předsedů všech zúčastněných JZD, v jejímž čele je Josef Pažout z Markvartice jako předseda a Josef Mařan ze Staňkova Lhoty jako náměstek předsedy. Agronomem kooperace je s. Jelínek z Jičina, ekonomem s. Halbich z Oseka a mechanizátorem s. Kubišta z JZD Nástup.

Již nyní má kooperace ve svém společném majetku 3 traktory ZT 300 se závěsným nářadím, 1 německý obilní kombajn, 2 řepné kombajny atd. V Markvarticích se staví velkokapacitní výkrmna žíru pro 1260 kusů dobytka v hodnotě 18 milionů Kčs. Stavba je v hrubé konstrukci již hotova (pomáhali zde mladí brigádníci z celého Východočeského kraje, neboť byla vyhlášena za krajskou stavbu mládeže). Další společnou stavbou má být

kravín pro 600 kusů dojnic na Staňkově Lhotě v hodnotě 22–25 milionů Kčs, jehož stavba má být zahájena r. 1974. O rok později má začít na Mladějově výstavba odchovny telat pro 1200 kusů.

S těmito stavbami souvisí plánované rozdělení rostlinné a živočišné výroby v kooperaci do třech specializovaných výrobních středisek. Vlastní Sobotecko se zaměří na výrobu mléka, cukrovky a obilovin, na Markvarticku budou pěstovat dobytek na žír a prasata, v rostlinné výrobě obilí a kukuřici, a konečně ve třetím středisku, do něhož patří okolí Samšiny, Mladějova a Libošovic, se budou zabývat pěstováním obilovin, píce a mladého skotu. V Sobotce bude středisko těžké mechanizace a vedení, počítá se i s výstavbou moderní administrativní budovy. Na jižní straně Sobotky vznikne do konce této pětiletky na 100–120 hektarech nový sad, který se potáhne od Kdanic ke Staňkově Lhotě. Předpokládá to uzavřít smlouvu o spolupráci se soboteckou Frutou.

Tvář krajiny na Sobotecku se začíná měnit i jinak. Provádí se postupně nová hospodářsko-technická úprava půdy, mizí aleje přestárých stromů v polích a některé polní cesty, vznikají velké hony po 50–100 hektarech, na nichž lze ekonomicky využít těžké mechanizmy. Perspektivně se počítá se zrušením dalších polních cest a s vybudováním systému nových cest pro účely kooperace, aby se těžké a pomalé zemědělské stroje dostávaly na veřejné silnice co nejméně.

Ale to jsme se dostali příliš daleko, vraťme se k současnosti. Letošní výsledky všech JZD v kooperaci jsou dobré. Tak třeba JZD Nástup dosáhlo průměrného hektarového výnosu u obilovin 45 q a umístilo se v jičínském okrese ve II. řepařské oblasti na 1. místě. Podzimní práce byly ukončeny včas ve všech družstvech a nyní se přistupuje ke kvalitní opravě strojů. Od 1. ledna 1973 se bude společně provádět v celé kooperaci rostlinná výroba. Bude zaveden jednotný systém odměňování. A začnou se uskutečňovat i další plány, jejichž uskutečnění povede k dalšímu zlepšení života našich družstevníků. A kooperační sdružení JZD Sobotecka se stává největším podnikem v našem kraji, takže výsledky jeho práce budou mít vliv na život celého Sobotecka. Josef Mařan, předseda JZD Nástup

Kdy vznikl název

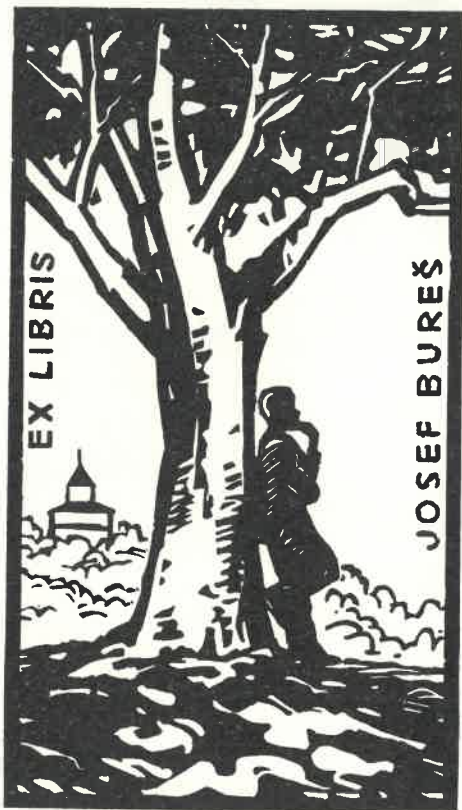
ČESKÝ RÁJ

V 9. čísle Zpravodaje Šrámkovy Sobotky jsme vyhlásili pátrání po nejstarší písemné zprávě, v níž by byl náš kraj označen jako Český ráj. Na výzvu reagovalo několik čtenářů. P. František Klapuch z Vyskče nám zaslal opis článku ze Stráže severu 24. VI. 1948, podepsaného značkou „tnv“. Článek se jmenuje „Kdo dal Turnovsku název Český ráj“, podtitul zní „Z paměti hruboskalského sládky“. Píše se v něm o výpravě vídeňských krajanů na Turnovsko kolem roku 1860. Bydleli v Sedmihorskách, které v té době začínaly být proslulými lázněmi. Při svých procházkách po okolí navštěvovali hospůdku „V ráji“ pod Hrubou Skálou. Jednou se vypravili na Vyskeř a při rozhledu od kapličky sv. Anny se dohadovali, kterým směrem leží tato hospůdka. Někdo ukázal k Hrubé Skále, že je tím směrem, v českém ráji. A tak prý vznikl tento název a brzy se ujal jako označení pro celé okolí zvláště zásluhou sedmihorských hostů, kteří tento název začali užívat i na obálkách dopisů. To je ovšem jen vzpomínka, ne písemný doklad.

Na tento článek nás upozornil i dr. Bohumil Slavík z Prahy, který dodává: „Pokud by se tedy našla v nějaké soukromé korespondenci v kraji takováto dopisní obálka, byl by to zřejmě nejstarší písemný doklad o používání názvu Český ráj... Nejpravděpodobněji by se takový písemný doklad našel v korespondenci (pokud někde existuje) MUDr. Antonína Šlechty, který řídil lázně v Sedmihorskách od jejich počátku r. 1842 až do své smrti r. 1886, nebo v korespondenci zakladatele lázně a majitele panství Aloise Lexy, rytíře z Aehrenthalu.“

Dále upozorňuje dr. Slavík, že téměř současně s Durychovou knihou „Z Českého ráje“ byl vydán v Turnově „Průvodce Českým rájem“ od učitele Josefa Zd. Pryla, v němž se název Český ráj užívá běžně. Předmluva I. dílu Průvodce je z července 1887.

Děkujeme všem, kdo se ozvali, a žádáme další čtenáře, kteří by naše pátrání po prvním písemném dokladu o používání označení Český ráj mohli obohatit, aby nám napsali. Kromě výše zmíněné korespondence by asi bylo užitečné nahlédnout do novin a časopisů z oné doby.

Exlibris Josefa Bureše
Autor neznámý

V letošní sezóně prošlo státním hradem Kost 63 448 návštěvníků, celková tržba přesahuje 200 000 Kčs. Již to samo mluví o úspěšné sezóně. Letoš již podruhé se konal na nádvoří hradu cyklus tří koncertů vážné hudby, který se rovněž vydařil, a jsme rozhodnutí v koncertech zhruba ve stejné době pokračovat i v příštím roce.

O hradu se objevilo mnoho článků a zpráv i fotografií v našem tisku. Koncem září se v okolí Kostu konaly orientační závody mládeže (VII. ročník ceny ČSR v orientačním běhu a II. ročník Memoriálu Svatavy Červenkové a Lučka Smutného). Popularitě hradu prospěl jistě i krátký televizní snímek, který zde natočil režisér St. Strnad se zpěvákem Pavlem Bobkem.

Přes zvýšený provoz se pokračovalo v řadě drobných stavebních i jiných úprav, které mohla správa hradu zajistit buď vlastními silami nebo s pomocí několika brigádníků. Množství prací, které byly na hradě provedeny, se mohlo stejně jako v loňském roce, realizovat jen díky pochopení vedoucího Okresního stavebního podniku a pracovníků Komunálních služeb v Sobotce.

Hned na jaře byl vyčištěn prostor mezi pivovarem a Bílým rybníkem od přemíry křovinatého porostu i od smetišť, která se pod ním ukrývala. Byla tam vyseta tráva a celá plocha upravena tak, aby alespoň z části připomínala někdejší parkovou úpravu. Ve stejné době byly odstraněny traviny z kamenného tarasu nad kašnou a přístupovou cestou do hradu. Nově byly vyspárovány mezery mezi kameny. Uvnitř hradu byl definitivně upraven prostor na začátku průjezdu proti pokladně, takže dnes vidí návštěvníci konečně jeho původní vzhled. Byla, jsou a budou postupně vyměňována již trouchnivějící okna v souvislosti s úpravami místností správy objektu v přízemí první budovy. Byla rovněž upravena místnost bývalého depozitáře, v jejímž pěkném klenutém prostoru by měla být důstojná prodejna upomínkových předmětů. Nemůžeme však zaručit, že bude otevřena již v příštím roce.

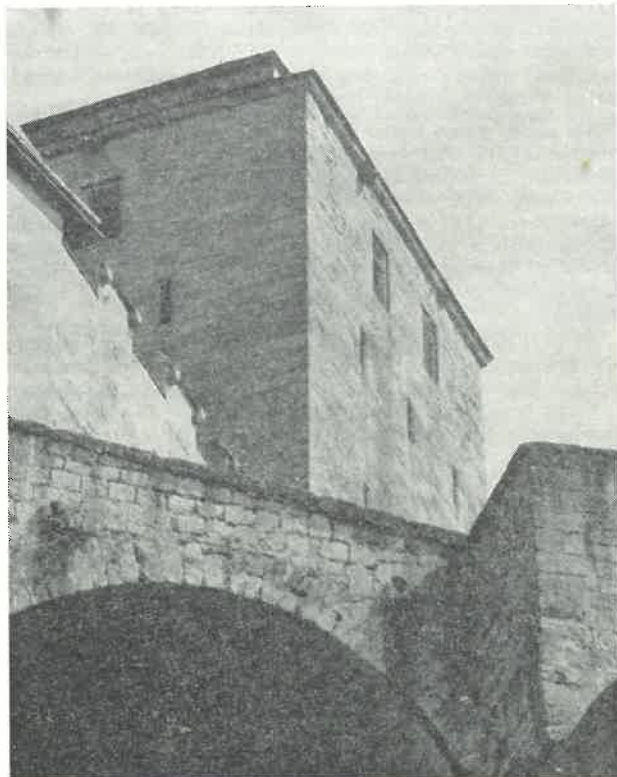
Pod hradem byly, díky porozumění odboru kultury ONV v Jičíně, restaurovány dvě kamenné sošky a byly i opraveny schody u sochy sv. Jana Nepomuckého. Mnozí návštěvníci si jistě všimli sochy ležící v průjezdu hned za první branou. Je to sv. Jan Nepomucký zpod Semtinské lípy, který měl být letos také opraven, avšak pro technické obtíže dojde k opravě až v příštím roce. Socha bude přesunuta asi 30 m od lípy a postavena po levé straně polní cesty vedoucí do Semtín.

Uvnitř hradu (vedle běžných stavebních úprav dílen, bytů, parkánu) se pokračovalo v některých výkopových pracích ve sklepení Vartemberského paláce. Po velmi pracném kopání se přišlo na schodiště vedoucí z bývalého přízemí paláce (z místností, kde se prováděl průzkum vloni) do vinných sklepů. Tento původní, zřejmě na konci 17. století zasypaný průchod, zčásti sklenutý ze štuků a z části vytesaný do skály, dosud nebyl zachycen na žádném zaměření objektu. V souvislosti s touto i s loňskými pracemi bylo již rozhodnuto o realizaci průchodu sklepeními hradu z horního nádvoří k druhé braně. Tato cesta bude zapojena do nově plánované prohlídkové trasy, do níž

budou zahrnuty i prohlídky hradebního ochozu a prvního patra Bibrštejského paláce. Dle této nové koncepce by se, po vyřešení některých architektonických problémů, měla návštěvníkům otevřít další atraktivní část hradu. Bylo rovněž rozhodnuto o opravě a rekonstrukci spodní části hradního areálu, to jest pivovaru, a obnově jeho sgrafitových omítek.

V nejbližší budoucnosti nás očekává vyklizení zasypaných sklepů a objeveného schodiště (doufáme, že se nám podaří v zimě získat volnou kapacitu některého JZD) a řada drobných i větších stavebních úprav, které návštěvníci nebudou moci sledovat, ale které jsou důležité pro stav budov i pro provoz objektu. V příštím roce se také dočkáme změn v instalaci středověkého umění. Některé exponáty budou odvezeny do kláštera sv. Jiří na Pražském hradě a nahrazeny jinými. Těšíme se, že expozice touto změnou neutrpí a že právě naopak bude novými díly i nově přitažlivá.

Josef Prokop

Pohled na kosteckou Bílou věž. Foto K. Samšiňák

DUŠIČKOVÉ VZPOMÍNÁNÍ

Když vcháším na sobotecký hřbitov, provází mne myšlenka na všechny, kteří zde spí svůj věčný sen. Po čistě umetených cestičkách, které svědčí o tom, jak Zakouřilovi vzorně o hřbitov pečují, projdu starým hřbitovem na nový, kde ve „vesecké“ části u zídky odpočívá i můj otec, matka a drahá manželka. Poklekám, hledím na chladnou zem, ale jako bych cítil dotek drahé ruky a slyšel slova, kterými mne na společné cestě životem oslovovala.

Zvolna procházím mezi hroby a cítím své nejnepříjemnější pokrevní příbuzenství se všemi, kteří tu spí, i s těmi, kteří žijí dole v Sobotce, v okolních vesničkách i v dále. Pohlížím na hřbitovní kameny a vzpomínám na slova krásné básně Fráni Šrámka:

rci mi pak, rci mi pak, mrtvý
kde počíná, kde přestává živý,
nemáme konce,
a jediný jsme jen melodický hlas...

Tato básníková slova dovedou vdechnout každému návštěvníku hřbitova tolik něhy a láskyplné vřelosti. Víme, že po své celoživotní pouti nás přijme sobotecká zem vřelá, že budeme

spát doma, v stínu starých lip, tise a klidně. Ó, můj kraji, jak tě mám rád! Neboť

po lesích vůkol, po mezích, v lukách
i zahrádkách městečka dole,
všichni jsme na jednu ladění píseň,
jak slychanou od téže chůvy...

Často provázím hromadné výpravy i malé skupinky návštěvníků, kteří po prohlídce zámku Humprechtu zavítají na sobotecký hřbitov, aby se poklonily básníkově památce. Zavádím je do tichého zákoutí hřbitova k jeho prostému hrobu. A tu často vedoucí výpravy recituje některé Šrámkovy verše. Pak je vedu k místu posledního odpočinku Václava Šolce, s některými se zastavím i u pomníku zasloužilých rodáků či u hrobu poslance Jindřicha Maštálky. Návštěvníci chválí pořádek na hřbitově, pěkně upravené hroby s vázami plnými kvítí. Jen málo hrobů žaluje na nevděk pozůstalých...

Vážme si našeho krásného hřbitova, pečujme o hroby našich blízkých a nezapomínejme ani na hroby těch, kteří už v Sobotce nikoho nemají.

Josef Macoun

CO S FILMEM?

Diskuse v cyklu Svět v přerodu

Úvodem: 26. ledna 1934 vysílal náš rozhlas besedu Co s filmem, kterou připravil doc. Matoušek. Účastnil se jí i sobotecký rodák inž. Karel Smrž a spisovatel Vladislav Vančura. Dozvěděli jsme se, že tato beseda nebyla nikdy otištěna, a proto jí zveřejňujeme. Některé její závěry jsou zajímavé i pro dnešek. Otištění je i naším příspěvkem k letošnímu 50. výročí vzniku soboteckého kina a 40. výročí uvedení prvního zvukového filmu v Sobotce — a v neposlední řadě vzpomínáme těmito řádky i letošních nedožitých 75. narozenin významného filmového pracovníka doc. Karla Smrže.

Matoušek: Dnes máte promluvit o filmu. Dovolil jsem si pozvat vás: pana ředitele Reitera jako výrobce československého filmu, pana inženýra Smrže jako filmového kritika a filmové technika, pana dr. Vančuru jako zastánce čistého umění, uměleckého filmu, tedy zastánce tří jistě velmi odlišných směrů, a prosím vás, kdybyste se laskavě ujali slova, snad pan inž. Smrž.

Smrž: Pánové, připadá mi celkem nevděčný úkol zahájit toto naše debatování a klánit o otázkách současného filmu. Dovolte mi, abych začal prostým konstatováním, že dnešní kinematografie a film prožívají jednu ze svých nejvážnějších krizí, která se projevuje katastrofálním poklesem zájmu nejširších vrstev o toto nové umění.

Vančura: Promiňte, pane inženýre, tohle tvrzení budeme musít ještě obhájit.

Smrž: Pardon, pane doktore, prozatím říkám slovo umění; to, zda to je anebo není, do jaké míry to může a do jaké míry to dneska není umění, zatím ponechávám stranou. Prostě konstatuji, že výrobci dnes nařikají, že ztrácejí milióny na filmech, od kterých si slibovali velký zisk, že nařikají biografišty, kteří pozorují katastrofální pokles návštěv, a konečně že nejvíce naříká obecnstvo, to obecnstvo, které kdysi bylo zvyklé chodit do biografů. Celý ten krásný složitý stroj, který hltá na jedné straně lidské myšlenky, aby je na druhé straně měnil v tisíce tun celuloidového pásku, celý ten stroj je jaksi pošramocen, něco v něm není v pořádku a prosím, připomeňme si, že to není poprvé, historie filmu je krátká, kdy tento stroj je uveden do nepořádku. A připomeňme si — když necháme stranou téměř historické krize filmové — že před nějakými 7—8 lety přišla krize, krize velmi podobná té dnešní, kdy zase obecnstvo svou pasivní resistencí protestovalo proti stávajícímu filmu. To bylo tehdy, když americký film zavalil nás, Evropu, svými seriovými výrobky, které byly tak normalizovány do posledního detailu, že trochu trpný divák...

Vančura: Domníváte se, pane inženýre, že převládá v této krizi krize výroby nebo tvořivosti?

Smrž: Myslím, že krize výroby, po té stránce, že výrobci jsou dnes před problémem: Co mají vyrábět, aby to mělo úspěch. Výrobci se nezajímají celkem o problémy umělecké nebo se o ně zajímají jen semtam.

Vančura: Na rozdíl od Vás, pane inženýre, myslím, že se nacházíme v krizi tvořivosti tvorby vlastní. Mě zajímá film především jen jako umění.

Reiter: Pánové, prosím Vás, pořád mluvíme o krizi. Jaká pak krize? Krize je všeobecná, každý továrník, každý hokynář, každý úředník a dělník trpí dnes krizí, krize je světová. Proč by měl mít film nějakou výjimku? Film trpí také krizí. Proč hledat jiné příčiny? Krize je dnes světová.

Smrž: To je pravda, ale vzpomínám si na jednu dobu za světové války, kdy bylo ještě hůře a kdy biografy zase prodělávaly jedno období nejskvělejší konjunktury. Snad mi namítne pan ředitel, že tenkrát byly peníze, že ta krize biografů za války nenastala prostě proto, že tenkrát byly peníze, kdežto dnes peníze nejsou. A neustávám tvrdit, že krize není v tom, že by obecnstvo vůbec zásadně nemělo zájmu o film, nýbrž v tom, že obecnstvo nemá zájmu o špatný film a že dnes téměř všechny filmy nebo drtivá většina filmů jsou špatné filmy a v tom že je ta krize.

Reiter: S tím bych s Vámi, pane inženýre, nesouhlasil. Kdyby byly dobré filmy, tak v dnešní situaci, kdy každý jedinec musí šetřit s každou korunou, on nemůže šetřit na šatstvu, na jídle, na životních potřebách, on šetří na tom, kde vlastně nejvíce ušetřit může, kde je mu to nejbližší, šetří na zábavě. A co je film? Film není dnes nic jiného než zábava. Dneska lidé, kteří kupovali lístky za 10 Kč, kupují za 5 Kč a ti ostatní dnes nechodí nikam.

Vančura: Pane řediteli, že film není nic jiného než zábava? Pánové, to je neudržitelné stanovisko. Film je především umění.

Reiter: Do jisté míry, pane doktore.

Vančura: Ze svého stanoviska nemohu respektovat žádné

jiné nutnosti, ani obchodní ani jiného druhu a musím trvat na tom, že film je ryzí umění.

Smrž: Snad je to trochu daleko, pane doktore, ale rozhodně na Vaší straně je mnohem více pravdy než na straně výrobců.

Reiter: Pan doktor má pravdu, ale ze svého stanoviska. Mluvil jako idealista, kumštýř, ani trochu jako obchodník. Ale já zastávám stanovisko obchodníka, který vyrábí, vkládá do filmu veliké peníze, celý svůj kapitál, který třeba za 20 let nashromáždil, a nyní, když ho tam vložil, musí ho dostat zase zpět, nebo by musil ohlásit úpadek. On hájí svou existenci.

Vančura: Pánové, odmítám-li důvody pana ředitele, jsem si vědom, že tyto důvody něco platí, ale v jiné řadě než v řadě umělecké a nepřispívají k objasnění našeho pojmu: film je umění.

Smrž: Film ovšem má být umění a všichni chceme, aby byl uměním.

Reiter: Se stanoviska lidí naprosto uměleckých a kulturních má být umění. Ale tvrdím, že ve svých počátcích nebyl uměním, byl prostou zábavou, stal se pak průmyslem a dnes se hledají cesty, aby se uměním stal, a to my, výrobci, my malí výrobci, kteří máme peníze na jeden film, až je dostaneme zpátky, můžeme dělat druhý film, takových pokusů se nemůžeme zúčastnit.

Smrž: Chtěl bych Vám, pane řediteli, maličko oponovat. Říkáte, že dnes se film začíná stávat uměním.

Reiter: Třeba před pěti lety.

Smrž: Nezapomeňte, že v době, kdy přišel zvukový film, nemý film dosáhl vlastně vrcholu svých uměleckých hodnot.

Vančura: Pánové, zdá se mi, že se nedotýkáme podstaty věci. Že film je umění, je jisto, je prokázáno tím, že se dotýká právě těch oblastí, které byly vždy umění vyhrazeny. Představte si, že film svými prostředky realizuje drama, které po určitých obměnách je přece jenom typem uměleckým, ať máme na mysli truchlohu nebo komedii, v každém případě jde o umění.

Smrž: Pane doktore, doplnil bych to ještě tak: Když říkáte, že realizuje určité drama, příběh nebo dějový námět, že nezáleží ve filmu koneckonců na tom námětu. V historii, v přehledu světového filmu, je spousta příkladů, kde náměty docela nicotné, banální, mohl bych říci kalendářové, když se dostaly do rukou povolaného režiséra, daly podnět k vytvoření vysoce uměleckých filmů.

Vančura: S tím nemohu souhlasit, pane inženýre. Vy rozlišujete obsah a formu.

Smrž: Snad.

Vančura: To stanovisko, které zastávám, nepřipouští takového odlišování. Domnívám se, že filmová tvorba reprezentuje určitou jednotu, že tam nemůžeme odlišovat ty tvárné prvky od obsahu. Obsah je zrovna v této formě. Tato jednotka teprve se nazývá umělecký film.

Reiter: Pánové, řekl bych, že máte oba pravdu ve svých uměleckých názorech. Ale já jsem řekl, že zastávám výrobce a u nás, v Československé republice, toho malého výrobce; pro nás je film průmyslem a v něm může být snad jako v soukromém životě kumštýř, ale v praxi jako obchodník se zase musí podřídit zájmu svého zákaznictva, a okruh našeho zákaznictva je ohromně široký, jsou to statisíce návštěvníků kin, to není pár jednotlivců. To jsou naši zákazníci a pánové, promiňte: Náš zákazník je náš pán.

Vančura: To chcete říci, pane řediteli, že naše obecnstvo si libuje jenom ve špatných filmech?

Reiter: To nechci říci, pane doktore. Ale naše obecnstvo si libuje v těch filmech, které se mu líbí, na které chodí. Ono zdůrazňuje svou návštěvou biografů, že film se líbí, ale když já udělám třeba umělecký film a kritika mně ho uzná a je vpravdě umělecký, ale kina zůstanou prázdná, znamená to, že naše obecnstvo nezádá tento film, ale žádá jenom ten, který pro něj je jaksi kratochvílí a kde mně zase ty peníze přijdou zpátky.

Vančura: To mluví, pane řediteli, pro mě zrovna jako pro Vás. Mohu uvést celou řadu uměleckých děl, která byla navštívena velmi čteně a naopak mohu uvést velkou řadu prací, které byly úmyslným kýchem a přece propadly.

Smrž: Chtěl bych k tomu přičinit tolik, že výrobci — a je zajímavé, že od počátku — se drží baťovského hesla: Náš zákazník, náš pán, jenomže toho zákazníka typují mnohem níže než skutečně je. Mám dojem, že kdyby podle úrovně filmu — myslím to gros filmů, nemyslím nějaké výjimky — se mělo soudit na úroveň inteligence diváků kin, že by úsudek byl zdrcující.

Reiter: Pane inženýre, já nemluvim teoreticky, ale prakticky, z praxe. Mám co dělat s filmy, jejichž celá řada je uměleckých. Budu jmenovat. My jsme v našem závodě měli celou řadu, snad většinu filmů Clairových. Těm nikdo jistě neupře určité umění. To jsou umělecké filmy.

Matoušek: Například?

Reiter: Na příklad měli jsme Pod střechemi Paříže — Moldaviafilm —, Slaměný klobouk, Milión, Ať žije svoboda. Z těchto filmů jedině film Pod střechemi Paříže dosáhl finančního úspěchu a ostatní filmy, třeba byly na výstout umělecké, nedoznaly žádného finančního úspěchu, a my jsme prodělávali přes půl miliónu Kč. To si nemůžeme, pánové, my jako malí lidé, dovolit, to si můžeme dovolit jednou, dvakrát, ale víckrát ne. To je vidět, že obecenstvo žádá věc, při které se baví. Já neobhajuji špatný film, mě to velice mrzí, když vidím...

Vančura: Ale chcete vyloučit riziko, jestli tomu rozumím.

Reiter: Riziko chci vyloučit, abychom stačili, poněvadž my nejsme tak silní, abychom stačili.

Vančura: Dovolte mi poznámku: riziko nelze vyloučit z podnikání.

Smrž: Pánové, ještě bych řekl něco docela konkrétního k příkladu, který dává pan ředitel Reiter. Víím, že u nás krásný film Clairův Slaměný klobouk měl katastrofální neúspěch, ale tento film se setkal se senzacním úspěchem ve Francii. To riziko tu vždycky zůstane. Toto umělecké dílo ve Francii sklídilo velký obchodní úspěch, čekalo se, že jej sklídí i u nás, ale dostavilo se zklamání.

Reiter: Máte pravdu, pane inženýre. Ale Francie, Anglie, Amerika je něco docela jiného, než je Československo. Tam mají kapitály k děláni filmů, ale my těch kapitálů nemáme. Např. já mám kapitál 400.000 Kč. Když film stojí 700.000 Kč, musím si 300.000 Kč vypůjčit, a když dostanu těch 700.000 Kč za rok zpátky, mohu dělat ročně jenom jeden film. Když si dovolím udělat film podle vašich názorů, ztratím 300.000 Kč, musím nechat filmování a je o jednoho výrobce zase méně.

Smrž: Já bych dokonce podpisoval panu řediteli Reiterovi to, že i čistě umění, o které není zájem, ztrácí své poslání. Když vyrobíme sebeskvělejší dílo, ale obecenstvo je prostě ignoruje.

Vančura: Ne vždycky, pane inženýre. Není to vždycky. Chtěl bych uvést tu skutečnost, že některé umělecké filmy sice propadly, nicméně jejich tvarové plus, jejich obohacení filmové mluvy, řeči, jsou takovým výtěžkem a jsou automatizovány v různých kých. Domnívám se, že bez určitého pokusnictví, určité avantgardy filmové jsou i obyčejné kých nemožné.

Smrž: Ano, jsem toho názoru, že kých, dobrý kých, přejímá určité vnější prvky dobrých uměleckých filmů.

Vančura: Ano, a vždycky na nich parazituje.

Reiter: Já bych se toho slova „kých“ nebál. Není to tak zlé slovo. Podle mého názoru dobrý kých je něco, co se líbí. Je to snad, řekl bych, ani ne tak paskvil, je to napodobené umění.

Smrž: To je to pravé slovo.

Reiter: Publikum, to chce tyto věci, to se chce bavit, chce trochu iluzí, nechce stále onen rmut života, jak jej většinou vidíme v uměleckých filmech.

Vančura: Pánové, dovolíte mi, abych shrnul tuto definici. Řekl bych, že kých je práce, která je zhotovena s určitou dovedností, která vykrádá a rozměšňuje určitý umělecký výtěžek a její pozornost je vždycky zaostřena jedině k úspěchu. Počíná si ovšem tak, aby obecenstvo přišlo na své úplně bez námahy.

Smrž: Poněvadž se chápe právě těch vnějších prvků uměleckého díla, na kterém parazituje. Já plně podpisuji, co zde řekl pan ředitel Reiter, že kých nakonec je taková nutná věc i ve filmu, právě proto, že je něco takového lehkého, co nutí k přemýšlení, co prostě dvě hodiny pobaví. Jenomže i v kých je veliký rozdíl. Jistě byl kýchem film Dvě srdce ve třicetvtečním taktu. Ale to byl prostě dobře dělaný kých. Takové filmové operety Lubitschovy jsou rovněž kých, ale dobře dělaný kých, ale je spousta špatně dělaných kýchů a proti těm bychom měli mluvit. Výrobce, když se pouští do filmu, je si vědom, že chce udělat kých, čili něco, co by mu přineslo zisk, něco, co by obecenstvo přijalo, ale výrobce vidí obecenstvo příliš nízko a výrobce i ten kých udělá příliš špatně, někdy tak špatně, že to je urážka pro dobrý kých.

Reiter: Pane inženýre, myslím, že se tu hodně mýlíte. Každý výrobce se snaží, aby udělal film pokud možná nejlepší, tedy přirozeně směřuje k tomu, aby dělal libivý kých, ale chce ten kých udělat dobrý. Ale říci, že udělá dobrý film, je ohromně problematické.

Vančura: Směl bych se Vás, pane řediteli, zeptat, podle čeho se řídí podnikatel?

Reiter: Podnikatel, pane doktore, dostane několik libret do ruky, dostane umělecké libreto, které mu je doporučeno umělcem v pravém slova smyslu a dostane libreto, které je limonáda. Výrobce si řekne: Mám 400.000 Kč, mám udělat

umělecký film. Mně by se líbil, ale mám strach, že na něm prodělám, sáhnu raději k tomu, co je libivé a kde mám větší naději, že dostanu své peníze zpátky, že se to bude publiku líbit a že bude navštěvovat biografy, aby nezely prázdnotou, jako v případě filmů uměleckých. Nemohu říci, že jsem definoval správně, ale mé vnitřní vědomí a svědomí mě ponouká, abych dělal věc, o které jste řekl, že je kých, ale při které mně publikum bude navštěvovat biografy.

Vančura: Domnívám se, že toto rozhodnutí padne po přečtení synopse, námětu dějového. Ale to je mizivá částka. Taková synopse, námět, neskýtá žádné záruky, že může vzniknout řádný film.

Smrž: Pane doktore, odpusťte, že Vám skáču do řeči. Chaplin kdysi řekl, že se dá udělat napínavý a dramatický film z prosté procházky městem a že naopak nejnapínavější detektivka může být nejnudnější.

Vančura: Chtěl bych jmenovat nejkrásnější film na světě, který je současně, soudě podle námětu, úplně banální historii. Je to Pařížská maitressa Chaplinova. Zde, prosím, odmítl jsem původně rozdělovat obsah a formu, zde, abych byl srozumitelnější, bych se chtěl přidržet tohoto dělítko. Podívejte se, jakým způsobem Chaplin zpracoval tento námět, jak je formálně dokonalejší, jednotný, jak se tyto dvě složky kryjí! Ten film je jistě každému přístupný a myslím, že se dodělal ve světe velkého úspěchu.

Reiter: To máte, pane doktore, na sto procent pravdu. To je jeden z nejlepších Chaplinových filmů. Ale nejen Maitressa, Chaplin udělal celou řadu filmů obchodních a výběrných. Ale, pane doktore, zrovna jako Carusso byl jeden, je Chaplin jeden, a Chaplin dělá svůj film rok i dva roky, Chaplin natočí film nákladem 20 miliónů. To je suma pro nás přímo pohádková. Chaplin, než svůj film předvede, natočí 200.000 metrů. To si u nás my nemůžeme dovolit. Kdybychom my u nás měli k dispozici takový kapitál, jako má Chaplin, poněvadž je dneska zámožným člověkem, kdyby dneska někdo našim lidem takový kapitál dal do ruky, já tomu, pane doktore, věřím, že mezi našimi lidmi by se našli schopní lidé, kteří by za 1—2—3 roky dovedli udělat také, neřeknu Chaplina, ale výběrný film.

Vančura: Pane řediteli, kdybychom se přidrželi této logiky, museli bychom usoudit, že peníze dělají dobrý film. To není vždy tak pravda. Rozeznámejme dvě složky: především, že má Chaplin prostředky, a za druhé, že je to geniální tvůrce. Tuto druhou, jeho genialitu, bych chtěl především zdůraznit.

Smrž: Pane doktore, třetí vlastnost bych k tomu chtěl přidat: velickou pracovní poctivost, zvládnutí těch řemeslných schopností. Pan ředitel je jistě dobře informován o tom, že se u nás velmi často stává, že se zítra točí v ateliéru to, co teprve dneska se dopisuje ve scénáři.

Reiter: To je pravda, ale nezapomínejte, pánové, že když tu jsou k dispozici kapitály, jako má Chaplin, a když se může připravovat na film rok a rok jej točit, že to je to hlavní. Neříkám, že bychom dosáhli takových výsledků, jaké dokázal Chaplin, ale že bychom dosáhli dobrých výsledků s našimi lidmi a že jsou naši lidé schopní toho, co tvrdím, že bychom docílili velkých výsledků.

Vančura: Jistě, my máme velmi mnoho lidí, kteří se soustavně zabývají filmem a za ta léta dosáhli určité dokonalosti.

Smrž: Režiséřské dokonalosti, která je nezbytným předpokladem k tomu tvůrčímu.

Vančura: Domnívám se, že máme mnoho předpokladů vytvořit dobrá díla, ale schází nám odvaha uskutečnit takový maximální umělecký záměr.

Reiter: To je velká otázka, co je dobré dílo a co je dobrý film. Pro Vás je to něco jiného, ale pro nás, obchodníky, je to také jiný pojem. Pro nás, obchodníky, je dobrý československý film ten, který obecenstvo spontánně přijme. To je pro nás, obchodníky. Umělecký film v tom smyslu, jak vy jej myslíte, jednou, až snad vláda bude přispívat velikými částkami na filmové umění nebo jestli bude nějaká korporace, která bude vládnout určitým kapitálem, bude se moci tvořit umělecký film v tom smyslu, jak vy máte na mysli a který snad obecenstvo později, až si zvykne, bude přijímat tak, jako dnes přijímá libivé kých.

Smrž: Pane řediteli, dovolte, abych Vám do toho vpadl. Definoval jste dobrý film jako ten, který je přijat obecenstvem a má i úspěch. Chtěl bych říci, že dobrý film je ten, který je umělecký a při tom má ještě obchodní úspěch, poněvadž to umělecké právě teprve potom má pravý význam, když se dostane do nejširších vrstev. A pokud jde o podporu, je tu vlastně státní podpora kontingentními listy, které se dostanou na jeden vyrobený československý film a které reprezentují každý přes 100.000 Kčs. Ale prostě ta vada, mám dojem, že v tom, že to ustanovení, které mělo podporovat dobrý československý film — tam bylo v podmínkách, že dobrý film má dostat pět kontingentních listů — je vedeno snahou, že i nejstrašnější kých

dostane celých pět kontingentních listů. Zde by se měla udělat nějaká náprava.

Reiter: To máte, pane inženýre, pravdu. To je problém, který by se měl rozřešit, ovšem na to jsme my, výrobci, trochu slabí. Bylo by zatěžko říci, aby byla komise, která by řekla, že ten film má dostat, a ten vůbec nic. Bylo by to správné a myslím, že ti výrobci filmu, kteří mají opravdu v úmyslu, po případné snahu dělat dobrý český film, by ten Váš názor vítali.

Smrž: Ještě bych to trochu hodně rozšířil: ať dostane dobrý český film třeba deset kontingentních listů, ze kterých by jeden kontingentní list připadl na takový fond na výrobu hodnotného filmu, ať těch deset kontingentních listů dostane každý český film...

Vančura: To byl experiment, pane inženýre!

Smrž: Ale ať z deseti kontingentních listů špatného filmu případně osm, devět nebo všech deset tomu fondu, aby ten špatný výrobce byl potrestán a zároveň přispěl na ten hodnotný film.

Vančura: Při takovémto řešení by ovšem mohlo přijít i stanovisko, které já zastávám, ke svěmu. Mluví-li se zde o nedostatku tvůrčích lidí kolem filmu, je to proto, že mnozí lidé, kteří jsou téměř predestinováni pro to, nemají k filmu přístupu. O filmu, jako o žádné disciplíně, se nemůže teoreticky uvažovat, aby se to člověk naučil z knih, nýbrž musí přiložit ruku k dílu, a to nejde mimo ateliér. A tak si představuji, že kdyby se uskutečnilo, co jste nadhodili, totiž kdyby byl k dispozici nějaký fond, že by se mohlo zřídit nějaké studio, že by se mohla zřídit taková dílna, kde by ti lidé měli příležitost, aby pracovali o filmové tvorbě.

Smrž: Pane doktore, to je opravdu velmi pěkné.

Reiter: To je velmi hezké, ale těžko k provedení. My bychom si přáli, aby takové studio bylo zřízeno, my bychom si přáli, pane doktore, aby toto studio mělo veliký zdar a přejeme vám k tomuto studiu hodně štěstí.

Matošek: K tomu se jistě všichni připojíme, a já vám všem děkuji.

JEŠTĚ JEDNOU O SOBOTECKÉM LETCI

PRVNÍ PLACHTAŘ V ČESKÉM RAJI

Když se ing. Jan Kašpar na začátku 20. století vznesl na svém jednoplošníku na improvizovaném letišti mezi Jičnem a Veliší, aby ukázal své letecké umění lidem z širokého okolí jičínského kraje a spatřil s výše jedinečný dvojzub Trosek, zahlédl na západě zvláštní stavbu Humprechta nad Sobotkou, sotva si uvědomil, že před ním se zde pokoušel o vítězství nad ovzduším přemýšlivý sobotecký občan.

Byl to obchodník František Schachermayer, který se dlouhá léta zabýval stavbou létacího stroje. Nejbližším vzorem mu asi byl dejvický strojník František Štěpánek, kterému se podařilo v r. 1892 několik delších nižších letů — spíše skoků — a tím se stal vlastně naším prvním plachtařem. Jeho kluzák byl zároveň i jeho vynálezem a sám si jej také postavil.

Kluzák Františka Schachermayera byl velmi primitivní. Osmimetrový trup byl zpevněn třemi stožáry. Dvě plachtová křídla stejné délky byla připevněna k trupu (vlastně pouhému prknu) a ke stožárům a vyztužena vzpruhami. Vše bylo dohromady spojováno množstvím provazů. Vpředu byl upevněn hrot k rozrážení vzduchu v podobě kříže a vzadu bylo jednoduché kormidlo, spojené lanky se stožáry a se sedadlem pro plachtaře uprostřed dřevěné desky.

Když se však v roce 1899 konstruktér tohoto nedokonalého kluzáku pokoušel nahoře nad Sobotkou slétnouti se svým strojem od větrného mlýna na Bořenovách, skončil jeho pokus ne-

zdarem: letadlo se náporem větru rozsypalo a jeho vynálezce sklídl jen posměch od četných zvědavců, kteří se přišli podívat na neobvyklé divadlo...

(Z článku Jaroslava Šulce v časopise Rozlet)

ČACHMAJEROVA POMSTA

Neúspěch soboteckého obchodníka Fr. Tschachermayera při pokusu o vzlet letadlem vlastní konstrukce v roce 1899 byl nejen předmětem vyprávění, ale i posměšků nejen Jana Kubů, ale i dalších jedinců.

Po několika letech při práci v obuvnické dílně novoměstského mistra Františka Šulce vyprávěl tento o Tschachermayerově pokusu. Neodsuzoval Tschachermayera, znal tohoto obchodníka a jeho zájem o mechaniku.

Vyprávění přešlo i na pamflet Jana Kubů a hovořilo se o posměšcích, které musel Tschachermayer snášet. Mistrův syn František vyprávěl pak, jak se Tschachermayer pomstil sousedu, který ho svými posměšky snižoval a nedal si ujit žádnou příležitost, aby Tschachermayera, který byl již dost podrážděn, pozlobil.

Tschachermayerovi došla trpělivost. Když se jednou blížil tento jeho známý odpůrce obuvník Vaněk k jeho obchodu, dříve než se zmohl na nějakou uštěpačnost, oslovil ho Tschachermayer vlídně: „Vaňku, pojd na slovíčko.“ Ten myslil, že si Tschachermayer chce u něho dát ušit boty a vešel do krámků. Tschachermayer otočil klíčem, uchopil dřevěný loket na měření střížního zboží a rázně se s Vaňkem vypořádal. Ten ani nevnímal, jak ho Tschachermayer vyhodil z krámu, nevěděl, jak se dostal domů. Doma vylekaného Vaňka nemohli poznat, nebyla s ním žádná řeč, jak byl rozrušen. Uložili ho do postele a vzkázali pro lékaře. Dr. Sedmidubský vyšetřil nemocného, zjistil rozrušení a podráždění. Když se Vaňka ptal, co mu je, tvrdil jenom: „To jsou rány starého Čachmajera.“ Více z něho lékař nedostal, ani sousedi. Po několika dnech se uklidnil a o setkání s Tschachermayerem nepromluvil. Sobotka však již věděla, jak se s ním vyrovnal — a z vysmívajícího se stal se vysmíváný. Stačilo jen říci: „To jsou rány starého Čachmajra“ a bylo zle. Následovaly nadávky, výhrůžky a Vaněk se tím stal známý.

Vyprávění vyslechli v dílně se zájmem, zejména učen Václav Kafka. Za několik dní ho poslal mistr koupit u Cumpfů nějaké obuvnické potřeby. Když se vracel, viděl Vaňka pokuřujícího na zápraží domku. Chtěl si ověřit vyprávění mistrova syna a vykřikl před Vaňkem: „To jsou rány starého Čachmajra“. Nestáčil utíkat, jen slyšel kletby, nadávky a výhrůžky Vaňkovy. Udýchán vběhl do dílny, kde ho mistr přivítal: „Tak se, Václave, seber a hned odnes tady ta kopyta mistrovi Vaňkovi!“ „Pane mistr, prosím vás, neposílejte mne nikam,“ spustil Kafka, „mně se udělalo tak zle, ať tam jde druhý učen“. Mistr viděl, jak Kafka zbledl, uvěřil mu a poslal s kopyty druhého učně.

Kafka viděl, že je zle a že si Vaněk bude mistrovi stěžovat. Svěřil se proto se svým kouskem mistrova synovi, aby u pana mistra zařídil, aby nemusel docházet k Vaňkovům.

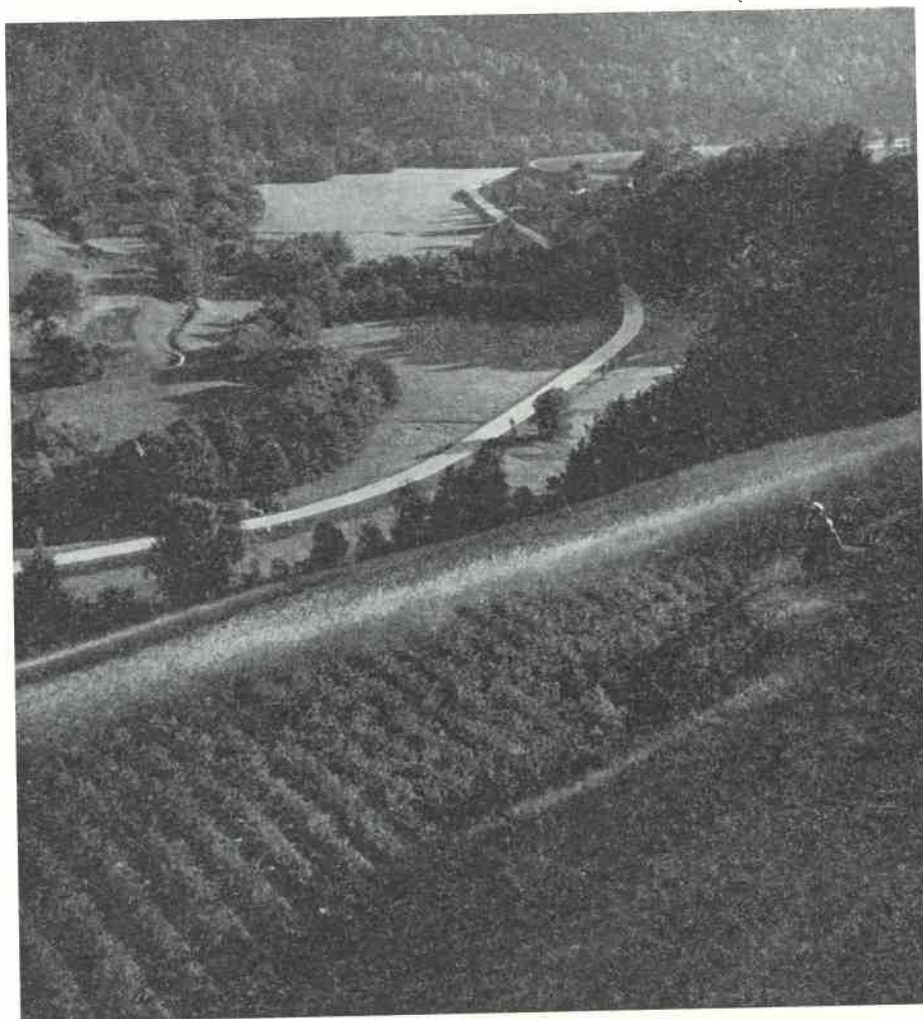
Po přiznání Kafkově rozhodl mistr Šulc, že Kafka nebude chodit s obuvnickými potřebami k Vaňkovi. Byl však přísný, nesnášel u učně takové jednání, obzvláště pak proti spolumistru. Přidržel od té doby Kafku u řemesla, žádné pochůzky na nákup do města a zejména pak roznášení hotového zboží nebo správek, kdy od zákazníkům dostával učen obyčejně drobnou odměnu v penězích, které Kafkovi pak chyběly.

(Podle vyprávění V. Kafky.)

V. Š.

J. V. Hejný: Portrét Josefa Bureše

8.
Josef Bureš

Krajina

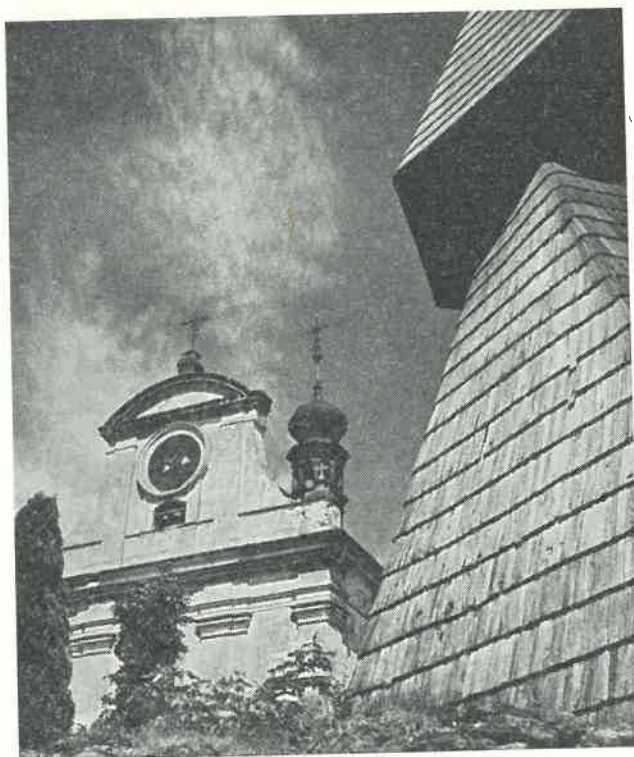

Architektura — Osek

Josef Bureš, syn řídícího učitele sobotecké školy, se narodil 5. prosince 1902, zemřel 8. června 1970. Po absolvování gymnasia v Jičíně studoval filosofickou fakultu v Praze a stal se pak úředníkem banky Slavia. K fotografování se dostal až ve svých třiceti letech celkem náhodou. Jeho vrozený výtvarný cit (zabýval se úspěšně i malováním) a vyhraněný kritický talent z něho v necelých deseti letech udělaly jednu z vedoucích osobností české fotografie. I když byla tehdy česká fotografie izolována od světa nacisty, dokázala si nalézt pozoruhodné vlastní cesty svého vývoje, jak ukázal její poválečný rozvoj. O tento vývoj se podstatně zasloužil i Bureš. Jeho činnost ocenil a kriticky rozebral ing. P. Koblic ve Fotografickém obzoru roč. 52, 1944 krátce poté, kdy Bureš zvítězil v soutěži Svazu českých klubů fotografů amatérů a získal čestný titul Mistr Svazu.

Bureš fotografoval rolleiflexem, tedy dokonalou nepravou zrcadlovkou, jako většina lepších amatérů předválečné doby. Optické možnosti této kamery rozšiřoval jen při portrétu proxorovými čočkami. Hlavní doménou Burešovy práce byla krajina. Na rozdíl od ostatních fotografů své doby nehledal nápadnou, turisticky zajímavou krajinu, která si vynucuje pozornost svým obsahem. Snažil se postihnout spíše terén a strukturu povrchu. Nešel za světlými efekty, ale dovedl rozložit světlo a stín tak, že jimi velmi výrazně budoval hloubku obrazu. Do své krajiny dokázal velmi nenásilně vkomponovat i vhodnou stafáž, stafáž funkční, s krajinou spojenou nějakou činností a téměř vždy zdůrazněnou osvětlením. O svém pojetí fotografie krajiny napsal i článek, který vzbudil značnou pozornost a vyšel též v překladu v Anglii.

Stafáž v krajině souvisí s oborem, který Bureš zřejmě dělal nejraději, totiž se žánrem, kde mohl nejlépe uplatnit svůj osobitý vtíp. V tomto oboru získal v Mistrovské soutěži i největší počet bodů: 251 (za krajinu dostal 228, za detail 207, za architekturu 206 a za portrét 138 bodů). Některé jeho žánrové obrázky sice trpí tehdy oblíbeným a žádaným pictorialismem, přesto ale mezi nimi najdeme díla, která dodnes neztratila nic ze své svěžesti a působnosti — srovnej např. otištěný „Kruček času“.

Bureš byl člověk velmi skromný, nikdy se nechlubil svými úspěchy. Pro něho měla význam jen fotografie, živá a aktivní. Diplomů a jiných uznání své práce si málo vážil. Dovedl dokonce ustoupit i tehdy, když viděl, že dobrá věc takový ústupek potřebuje, a nikdy se svými fotografiemi nevnucoval. Škoda, že jeho sobotecké seriály zůstaly nevyužity a žijí jen v matné vzpomínce jeho přátel nebo návštěvníků jeho výstavek. I dobrá fotografie totiž stárne, neboť i ona bývá poplatná době, ve které vznikla.

S.

Kruček času

ZE VZPOMÍNEK NA JANA BEDŘICHA NOVÁKA

(K stému výročí jeho narození dne 27. XI. 1872)

Sotva pět kilometrů od Sobotky, tam, kde se západní část lesnaté Hůry prudce sklání k severu, při zákrutu okresní silnice, stojí pomníček Jana z Nepomuku. Zapomnělo ho tam devatenácté století. Je to skoro naproti hájku J. B. Nováka a mohutným korunám starých žďáneckých lip. Bývá někdy v té končině podivuhodné ticho a „genius loci“, dobrý duch toho místa, jakž takž ještě čelí náporům benzínu, motorů a tranzistorovému ohrožení. Ba i mírný vozka s párem koní se tam všedního dne objeví, vlídně pošvihává bičem, koně přívětivě mrskají ohony a přátelsky zařehtají až se to v Hůře rozléhá. Mimo neděli, rozumí se. To se genius loci odtud stěhuje pryč, prý do hradu Kostí, kde ho pan správce Prokop zavře do nově objeveného sklepení, aby mu nikdo nic neudělal. Dnes už totiž nemají lidi strach z ducha, ale spíše duch z lidí. Také v sobotu 12. srpna 1972 po taneční zábavě na Písku „genius loci“ byl ukryt na Kostí a Jáníčka neuhlídal, někdo mu urazil hlavu.

Tak tedy naproti té louce pod Hůrou, na malém kopečku je usedlost Žďánek. Koupil ji od příbuzných někdy v létech šedesátých minulého století otec Jana Bedřicha Nováka, takto můj dědek PhDr. Jan Bohumil Novák. To byl rodák z Malechovic ze statku a byl zaměstnán na Orlíku jako vychovatel dvou synů Karla Schwarzenberga, Karla a Bedřicha, pozdějšího JUDr. Bedřicha Schwarzenberga, předsedy Národního musea. Jejich otec, vnuk maršála Schwarzenberga, vítěze nad Napo-

leonem u Lipska, proslul svou státoprávní nekompromisností „až do těch hrdel a statků“. Odborným vzděláním byl můj dědek klasický filolog a filosof. Toho Jáníčka tam dal postavit svému patronu a zhotovil ho pan Havlík ze Sobotky, kameník a sochař. Budiž jim to oběma prominuto, ta nábožnost i ta socha, ostatně to mají po stu létech už promlčeno.

Dědeček Jan Bohumil se oženil ve svém působišti na Orlicích s dcerou zámeckého lékaře Bedřicha Kruise, ale svatební cestu nepodnikli, jak to bylo v těch kruzích tehdy zvykem, do Benátek na Adrii, nýbrž do končiny blízké spíše Benátkám nad Jizerou, do Malechovic u Sobotky. Asi na to neměli, což u filosofa ani tehdy nepřekvapuje.

Jan Bedřich, můj otec, se jim narodil na Orlíku 27. listopadu 1872, bude tomu tedy letos toho dne sto let. Studoval historii na Karlově universitě, byl přímým žákem Jaroslava Golla a Jos. Emlera, pak na universitě ve Vídni, kde vykonal doktorské zkoušky. Byli tam s ním na Ústavu pro rakouský dějepis kolegové historici Josef Šusta, Max Dvořák a Gustav Friedrich, všichni členové Gollovy školy.

Na své orlické rodiště vzpomínal otec při vhodné příležitosti rád jihočeskou písničkou: „Já jsem z Orlíka, já tam mám tatíka, já tam mám tátu, já tam mám mámu, já tam mám bratra komeňka“ a znova: Ty jseš z Orlíka... atd. dokola. Ale k Schwarzenbergům mě nikdy nevzal, ačkoliv tam často pracoval

Jan Bedřich Novák

v zámeckém archivu a byl hostem „u knížecí tabule“. Při své demokratičnosti zřejmě nestál o vliv aristokratického prostředí, které mohlo nezralému a nezkušenému chlapci společensky imponovat.

Navzdory tomu kameníkovi z písničky a knížeti pánu ze zámku ho všechno táhlo do kraje, z něhož vzešel náš rod, do Malechovic, na Žďánek. Bývali jsme tam s ním o prázdninách my děti, totiž sestřenka Draga, Honda Hercík (později inženýr plzeňské Škodovky, tč. v Pleskotech) a já. Přijížděli také někdy na prázdniny bratřenci Štulcovi. To pak vypukly právě klukovské reje, které často otec inspiroval. Byl vyslovený pedagogický talent a uměl děti znamenitě zabavit. Když měl po dovolené, jezdil aspoň na neděli. Přijel na kole v sobotu večer a v pondělí ráno za šera zase se na kole vybíral do Prahy. Byl to za 4 hodiny slušný sportovní výkon, zvláště na těžkém kole. Sám jsem to zkusil dvakrát, ale nechal jsem toho a dnes dávám přednost vehiklu, který sice smrdí a pěšímu lidu se právem protiví, ale zato se na něm nešlape, leda docela lehounce. Také by se mi těch sedm křížků tóniny Cis-dur, v níž si teď nevesele vyhrávám, už těžko vezlo na zádech.

O prázdninách na Žďánku a o otcově dovolené jsme byli ovšem také zaměstnáni pracovně, neboť zahálka, jak známo, je matka hříchů, i klukovských. Rozvázeli jsme v malých vozítkách písek na cesty v žďáneckém lese a pomáhali budovat otcovy „lesní pracovny“, kde skutečně, zejména k stáru, psával. Dokončil tam také svého Rudolfa II., který vyšel posmrtně. Dostávali jsme za vozík jeden krejcar rakouské měny. Já, sice nejmladší, ale nejuvdomělejší, jsem začínal boje za zvýšení mezd a podněcoval stávky. Dotáhli jsme to až na dva krejcare, při ztížených podmínkách dokonce na tři za vozík, ale při

dalším vzbouření jsem dostal pár pohlavků a co horšího, byl jsem zahnán domů učit se fecká nepravdivá slovesa s jejich ztracenými aoristy. Z těch jsem pak byl odpoledne zkoušen a to byl trest největší, který zlomil náš mzdový boj.

Jinak byl náš volný čas věnován prostocvikům všeho druhu a zajímavým pracovním akcím. Tak například, když bylo třeba odříznout malý smrček, který rostl v rozsedlině příkré skalní stěny a čemusi bránil, uvázal mě otec na provaz a spustil shora s pilou. Když už jsem byl na takové kousky trochu těžký, nebo jsem se bál, ochotně mu vypomohl malý Fanouš Čubanů, dnešní hospodář, známý myslivec a chovatel čistokrevných psů. Bylo-li možno vyřídít věc zespoda, postavil si ho na ramena a držel pod ním jako sloup, až se zákrok podařil. Jakmile se však k těmhle podnikům nahodil některý žďánecký duch, matka, teta nebo babička, začínalo to obyčejně apostrofou: „Ježíšmarjá, Jene, ty ty kluky jednou pobiješ!“ Nepobil, pobili se sami, jako například já, když jsem se houpal v koruně žďánecké lípy pověšen jako opice za nohy a větve se se mnou ulomila.

Také o skotáctví a rozdrhlost všeho druhu nebyla mezi námi nouze. To pak otec trestal s klidem a důsledně. Tak chodilo kolem nás procesí na Tábor a dole u Jáníčka byla zbožná zastávka. Babičky zdaleka široka před milým Jáníčkem táhle a knouravě po předříkávači vyzpěvovaly. Mně se ten zpěv jaksi nezdál a tak jsem, sedě na kopečku, v pauzách to knourání babiček hlasitě a zdařile napodobil i se svatojánským textem, až mi předříkávač hrozil pěstí. Tenkrát z toho nebyla jen trestná fecká slovesa, ale také příslušné akcenty na zadek. Otec nás od malička učil neurážet cizí čtění a mínění, ani naivní, zejména ne prostých a důvěřivých lidí. Sám, pokud vím, nábožensky necítil a v tom směru na nikoho z nás nepůsobil.

Žďánecké vzpomínky na otce a příběhy, v nichž vystupoval, by nevzaly konec. Ale pocestný, který půjde pod Hůrou a objeví v hájku kamenný památník s jeho urnou, se možná optá, čím vlastně byl, neboť nápis mu nepoví víc než že byl historik a věnoval svůj život dějinám své země. Tak tedy co nejstručněji.

Jan Bedřich Novák byl po Antonínu Gindelym čtvrtým ředitelem Archivu země České, ústavu založeného roku 1862 Františkem Palackým. Toto povolání a vědecké a publikační úkoly, s nímž bylo spojeno, pokládal ve svém životě za hlavní. Jako historik-badatel byl zvolen r. 1919 řádným členem České akademie věd a umění, r. 1929 jejím generálním tajemníkem, za presidenta Josefa Zubatého. Byl šéfem Státního historického ústavu, kde hleděl zejména na jeho vědeckou a ediční činnost, a jeho pobočky v Římě, předsedou Federace historiků východní Evropy ve Varšavě, nositelem řádu „Polonia restituta“ a italského komturského kříže „Corona d'Italia“ i zvláštního vyznamenání Ruské akademie. Byl vážen a uznáván daleko za hranicemi naší vlasti. Ale unavoval bych dalším výčtem jeho funkcí a hodností.

Zemřel v Praze, tři neděle po svém návratu z Malechovic, 29. října 1934 a jeho popel byl uložen v památníku na Žďánku v květnu 1934.

Jan Bedřich Novák se vrátil tam, odkud vzešel jeho rod. Škoda, že mu osud nedopřál uskutečnit plánované „Dějiny českého národního vědomí“. Při jeho erudici a osvíceném vlastenectví mohlo to dílo být povzbuzením a posilou v těžkých dobách, které národ očekávaly, a ani dnes by nebylo bez významu. Materál k němu je uložen v Archivu Čs. akademie věd.

Končím slovy akademika Václava Vojtíška: „Je stará pravda, často opakovaná, že odchází-li člověk, neumírá všechno, ale vždy část jeho zůstává a je k útěše i má život. Po Janu Bedřichu Novákovi věru pozůstaly velké hodnoty a ty jsou vzácnými semeny na rozlehlém poli jeho působnosti. Proto lze vyslovit i to přesvědčení, že Novák nebude zapomenut a že jeho myšlenky i skutky budou uznávány darem generacím...“)

Mirko Novák

*) Václav Vojtíšek „Jan Bedřich Novák“, Praha 1934, nákladem Čs. akademie věd a umění, str. 72.

● 100. výročí narození dr. Jana Bedřicha Nováka, významného českého historika, ředitele Zemského archivu a gen. tajemníka Čs. akademie věd a umění vzpomněli pracovníci Státního ústředního archivu, Archivní správy ministerstva vnitra a Filozofické fakulty Karlovy university v Praze 27. listopadu 1972 na malé slavnosti v budově Státního ústředního archivu v Praze. Přítomně přivítal ředitel SÚA dr. Jaroslav Vrbata a předal slovo dr. Kolmanovi, který v obsáhlém projevu důkladně rozebral život a dílo J. B. Nováka. Zvláště zhodnotil Novákovy zásluhy o organizaci našeho archivnictví, o novostavbu budovy Zemského archivu, o mezinárodní uznání práce naší historické vědy a jeho činnost publikační. Potom pojednal doc. Ivan

Hlaváček o Novákových studiích k českým dějinám v období posledních Přemyslovců a přítomní spolupracovníci a žáci dr. J. B. Nováka připojili několik osobních vzpomínek. V budově byla také instalována výstava o Novákově životě a díle. Odpoledne odjela početná delegace k Novákovu pomníku na Žďánku u Malechovic, kam se J. B. Novák po celý život vracel do rodové chalupy a kde je uložena urna s jeho popelem. Zde za přítomnosti zástupců MNV Libošovice v čele s předsedou MNV J. Kosinou a za účasti místních občanů byly položeny kytice k pomníku a krátce promluvili prom. hist. Karol Bilek a dr. Anna Vavroušková. Byla to důstojná oslava 100. výročí narození významného českého historika, který patří i nám.

Odešel autor Květeny Mladoboleslavska

Letos v létě se dostala zájemcům o květenu Pojizeří do rukou druhá část „Květeny Mladoboleslavska“, o jejíž první části jsme přinesli zprávu v prvním dvojčísle 9. ročníku ZŠS. Její autor dr. Čeněk Novotný si ještě vlastnoručně zapsal na poslední stranu svého seznamu publikací „v srpnu 1972 vydalo Museum v Benátkách n. Jiz. II. díl Květeny Mladoboleslavska“. Pocit radosti a uspokojení nad dokončeným dílem, bohužel, netrval dlouho. Dne 4. září 1972 opustil navždy početné řady svých přátel — pedagogů, botaniků i ostatních, kteří budou vždy s úctou vzpomínat jeho neobyčejně milé, přátelské a skromné povahy.

Dr. Čeněk Novotný se narodil 24. 3. 1903 ve mlýně Mlčeň v Kokořínském údolí (ve zprávě v ZŠS mylně uvedeno, že sedmdesátiny oslaví v r. 1972). Svě mládí prožil v Tišicích v okrese Brandýs n. L., od r. 1922 se věnoval s hlubokým zájmem pedagogickému povolání na různých místech v Pojizeří. Jeho všestranná kulturní činnost se odrazila i v jeho četných článcích, především z oboru pedagogiky, přírodovědy a historie, uveřejňovaných hlavně v regionálních vlastivědných časopisech a sbornících. Vyvrcholením jeho pilné floristické činnosti v Pojizeří je, jak jsme již psali, Květena Mladoboleslavska, jejíž vydání se iniciativně ujal Městské museum v Benátkách nad Jizerou, vedené RNC. Č. Podaným. V srpnu 1972 tedy vyšla

druhá, závěrečná část, opět v rámci časopisu „Labores musei in Benátky n. Jiz.“ (roč. 8, č. 1—4, str. 156—325).

Dílo jako celek má 325 stran. Podobně jako v první části jsou i v části druhé zachyceny některé nálezy rostlin ze Sobotecka. Jsou to např. svízel drsný (les u Bechova u Sobotky a při cestě z údolí Doly na Křenovy), škarda bažinná (Plakánek), devětsil bílý (les „Pod Ždánkem“ u Malechovic), pcháč bezlodyžný (Dudkův údaj od hřbitova v Sobotce), vrání oko čtyřlíst (z údolí Doly na Křenovy) a ostřice ježatá (Doly). Množství lokalit je potom opět z údolí Žehrovky, od Srbska, Nové Vsi, Branžeže, Žehrova, Kněžmostu, Dhrhlen, Mužského a Suhrovic. Je připojen rejstřík místních názvů, rejstřík vědeckých i českých názvů rostlin, seznam literatury a mapka oblasti od J. Košťáka.

Současně benátecké muzeum oznamuje, že v r. 1973 vyjdou od Č. Novotného „Dodatky ke Květeně Mladoboleslavska“ z let 1967—1971. V jejich úvodu autor poukazuje na neblahé změny, které postihly během let některá stanoviště květeny v dolním Pojizeří. V Dodatcích je zachyceno 329 druhů; nejbližší lokality směrem k Sobotecku jsou Pleskoty, Vyskeř, Mužský, Valečov, Suhrovice, Branžež a Nová Ves.

Bohumil Slavík

Kateřinský jarmark

Velkou společenskou událostí, která již dnes patří minulosti, byly výroční trhy — jarmarky. V Sobotce jich bývalo několik. První ve čtvrtek po Třech kráľích, další den po sv. Josefu, první pátek v květnu, druhý pátek v červnu, na sv. Maří Magdalenu, na sv. Bartoloměje, den po sv. Václavu a snad nejslavnější byl právě ten poslední — na sv. Kateřinu.

Již několik dní před trhem stavěli zaměstnanci města na náměstí dřevěné boudy, sobotečtí řezníci a hostinští doplňovali své zásoby, aby mohli nasytit četné návštěvníky trhu. V den konání trhu již od časných ranních hodin přicházeli zemědělci se svými dobytčaty na dobytčí trh. Ten se konal na tržišti, které bylo po levé straně silnice ke Spyšové; dnes tam stojí panelové bytovky. Tento trh býval velmi čteně navštěvený, protože polní práce již byly ukončeny a rolníci, kteří měli větší stav dobytka, potřebovali před zimou něco odprodat.

Od časného rána také na náměstí vykládali své zboží obchodníci, kteří sem přijížděli z Liberce, Jablonce, ze Semil, Turnova, Mladé Boleslavi a jiných míst. Po celé ploše náměstí byly krámy se zbožím textilním, oděvy, povlaky, střížním zbožím aj. Provoz přes náměstí byl velmi omezen. Na malém náměstí u děkanství se vyožili hrnčíři, obuvníci měli své stánky před budovou soudu, bednáři na severní straně náměstí, koňský řezník s uzeninou a koňským masem byl na chodníku

u lékárny. Mezi tím byli roztroušeni cukráři, hračkaři, prodávající různého jarmarečního zboží, brousků, záračných lepidel, planet, horoskopů a jiné jarmareční atrakce. I stánek s kalendáři na příští rok tam byl. Kalendářů vycházely tehdy celé desítky a čtenář si mezi nimi mohl vybrat podle své záliby.

Prostě celé náměstí i přilehlé prostory byly přeplněny stánky a kupujícími. I „skluňkaři“ tam nabízeli své zboží. To byli podomní obchodníci většinou slovenské národnosti, kteří měli v koši přes rameno drobné galanterní zboží, druhý koš nosili na zvláštní podložce na hlavě a tak chodili po vsích a samozřejmě nechyběli na žádném jarmarku, pouti či slavnosti.

Odpoledne pak patřilo mládeži, která se na jarmark scházela ze širokého okolí. Večer bývala na Syrovaně Kateřinská taneční zábava, což bývala poslední taneční zábava v roce — pak byla pauza až do příštího masopustu.

Na tomto trhu se sešlo mnoho lidí, protože v zemědělství bylo již po práci a tak každý mohl jít na jarmark. Nakupovaly se potřebné věci na zimu, sešli se známí, kteří se celý rok neviděli.

Po tomto trhu bylo dlouho nač vzpomínat.

Týdenní trh býval v Sobotce každou sobotu.

Jindřich Slavík

Ještě jeden kronikářský záznam o válce 1866

V knize „Z ovzduší Prodané nevěsty“ (Praha 1934) uveřejnil dr. Václav Dědina paměti svého otce Františka Dědiny z Vinařice na Mladoboleslavsku. Na několika místech se dotýká i Sobotecka v roce 1866. Na str. 157 popisuje svou cestu s přípreží, kdy vezl náklad saskému vojsku z Dobrovic do Domousnic. Zde na den sv. Petra a Pavla 1866 pozorovali ústup rakouského a saského vojska po silnici od Března přes Domousnice a Dětenice k Libáni. Druhý proud se hrnul od Mnichova Hradiště přes Sobotku k Jičínu.

Na str. 179—180 pak popisuje jinou svou cestu již několik dní po válce, kdy se vracel z Turnova přes Žehrovské lesy domů. „Myslel jsem, že tu nenajdu ani stopy po vojně. Ale za kamennou zdí obory zas už vidím čerstvé hroby. Tu tři, deset, pět — a mezi jednou skupinou stojí tu hajný a hledá na mne se sekerou v ruce. „A copak i tady zuřila vojna!“ — ptám se ho s údivem. — „Ó já, tady jich leží a copak tuhle dál ke Kostí“ — a ukázal na blízké rozcestí. — „Kolik tu zas našich padlo?“ vyzvídám. — „I kdepak, tady dostali na frak Prusačí! Mysleli, že tudy budou mít volnou cestu. Já sám to nemohl pochopit, že tady a u Kostí zůstalo vojsko na svém místě, když už skrze Bousov v největším kvapu celou noc naši vojáci ujížděli. To byste koukal, v jaké směsici to všechno přchalo. Infanterie, kavalérie, atalerie, furvezna, fiřpoňáci, všecko smíchané. Kavaléristi ujížděli podle silnice po polích, za nimi

infanterie a po silnici zas kanonýři. Jen na Kostí stálo vojsko jako přimražené, až tu najednou padne rána, pak druhá, třetí a již to začalo. Prusačí se tudy přihnalo jako mhy, ale naši je tu po čertech zle přivítali. Z počátku naši ustupovali přesle, ale jak Prusačí přišli tamhle do toho úzkého průsmyku, tu naši na ně spustili a panečku, to se jich tu válelo, že pro ně nemohli zadní ani kupředu. Naši nepřestali na ně pálit a tak, když viděli, že by bylo marné, ucouvli zas zpátky. Pane, to jich tamhle leží zahrabaných! Teď mi pan fořt nařídil, abych každý hrob tu označil křížkem.“ Hajný tedy dělal křížky. Uštípl z polena dva nestejně kusy, jak mu od sekyrky ulítly, sbil je potom napřič hřebíkama a křížek byl hotový.

U Kostí chtěli Prusačí podle všeho našim, když přes Bousov a Sobotku přchali, vpadnout do boku. — Cestou k Bousovu vidím všude čerstvé rovny. U Března už mizely...“

Tímto svědectvím je tedy možno doplnit záslužný článek E. Štěpánové v loňském ZŠS.

Drobné poznámky o válce r. 1866 jsou roztroušeny i v literatuře, kde bychom je nejméně hledali. Tak např. píše V. J. Sekera v Oest. Bot. Zeitschrift 19, 1869 o 20 jitrech rovné orné půdy před salaši Na hradích u vsi Mužský, kde 26. a 27. 6. 1866 stálo 12 rakouských baterií.

S.

O VZNIKU RODÁCKÉHO PAMÁTNÍKU 1906

V Sobotce se našlo vždy dost lidí, kteří svou lásku k milému městu dovedli projevít skutkem. A tak nám po nich zůstaly různé hmotné i písemné doklady jejich snažení. Jedním z těchto lidí byl i ing. Ladislav Novák (1872—1946), jehož stého výročí narození jsme nedávno vzpomínali.

Nebyl rodákem soboteckým, ale velmi často zde pobýval u příbuzných svých rodičů a činně se zúčastnil společenského života zvláště jako divadelník a kulturní pracovník. Četné úsměvné historky ze soboteckého života zanechal ve svých vzpomínkových knihách, fejetonech a Sobotocko se objevuje i v jeho vlastní umělecké tvorbě (povídky, novely, libreta).

Nejvíce zasahoval do soboteckého dění koncem 19. a počátkem 20. století. R. 1906 se stal jedním z hlavních organizátorů rodáckého sjezdu a měl rozhodující podíl na vydání sborníku Na památku účastníkům III. sjezdu rodáků a přátel města Sobotky a okolí 1906. Nevíme, zda s myšlenkou vydání tohoto památníku přišel on či někdo jiný. Jisté je, že památník spolu s Gustavem Maštálkou redigoval a že zařídil jeho vtištění tak, aby to Sobotku mnoho nestálo. Byl tehdy zastupujícím redaktorem a spolupracovníkem Máje a tak sestavil „sobotocké“ číslo tohoto časopisu.¹⁾ Pak už stačilo jen upravit stránkování a nechat vytisknout zvláštní obálku, vložit do ní onu zvýšenou část nákladu a památník byl na světě. Vyšel nákladem Jeřábkova družstva v Sobotce.

Pokud jde o příspěvky, rozhodující část zajistil Ladislav Novák sám, o zbytek se asi postarali sobotečtí organizátoři sjezdu, zvláště Gustav Maštálka. Ten zřejmě shromáždil příspěvky Ant. V. Sakaře, Ferd. Mačenky, J. Folprechta, dr. Josefa Sedmidubského, P. Fr. Soukala, Jana Kubů a své vlastní, obstaral asi i fotografie Františka Mencla. Novák kromě svého příspěvku určitě zajistil báseň Jaroslava Vrchlického a články svých přátel Antonína Klášterského, Jaromíra Boreckého a R. J. Kronbauera. Těžko lze určit, kdo se postaral o vzpomínky Jindřicha Šolce a Hynka Pelce.

Zajímavé doklady o práci na památníku se nám zachovaly v dopisech Ladislava Nováka Jaromíru Boreckému (1869—1951), které jsou uloženy v pozůstalosti Boreckého v literárním archivu Památníku národního písemnictví.

O přípravě památníku se rozhodlo asi na některé schůzi sjezdového výboru, snad o velikonocích či při některém pobytu Novákovu v Sobotce. Příspěvky se však shromažďovaly pomalu. 13. července zaslá Novák Boreckému ze Sobotky vzkaz na pohlednici Prachovských skal: „Milý příteli! Byl bych Ti velmi povděčen, kdybys Mistru Vrchlickému připomněl jeho slib a báseň²⁾ jeho mi zaslal, aneb ještě lépe sám přivez!“

Pak následují rychle za sebou čtyři dopisy, které otiskujeme v úplnosti, neboť jsou zajímavým svědectvím o způsobu redakční práce v té době. První psal Novák 7. srpna 1906:

„Milý příteli! Potřebuji velmi nutně článek o Jeřábkovi, a proto Tě prosím, abys — jakmile se z cest vrátíš — ihned si sedl a dal se do práce. Sobotocké číslo mám již připravené a čekám jen na Tebe. Rukopis musím mít nejpozději v pondělí dne 13. t. m. ráno, neboť ve středu jde číslo do stroje. Imprimatur básní Šolcových³⁾ provedu dle Tvých korektur, neboť věc velmi naléhá. Doslov napsal A. Klášterský a sám jej také opravil a pro tisk upravil. Spoléhám určitě na Tvé slovo, vyprošuje si uctivé ruky políbení milostivé paní chotí a známám se se srdečným pozdravem Tobě oddaný L. Novák.“

Další zoufalý dopis, jehož začátek je psán rozmáchlými tahy, psal Novák po dvou dnech:

„Milý příteli! Doufám, že mne nenecháš v bryndě a že v pondělí ráno obdržíš určitě Tvůj rukopis!! Viš, co to je?! ... Čekat nemohu a nebudu! A vůbec, už si sedni a piš!! Slyšíš, piš!!! Ale ještě něco! Rezervoval jsem pro Tebe 2 stránky (Májové) — ne více! — A proto Tě prosím, abys se dle toho zařídil a zbytečně to nenatáh!!⁴⁾ Číslo musí být v úterý úplně připraveno. Ve středu je svátek⁵⁾, na to jsi, Ty neznabohu, jistě zapomněl. Bude-li mi jen trochu možno, podívám se k Tobě se zalomeným číslem na motoru⁶⁾ ve čtvrtek neb v pátek odpoledne, abys mohl článek svůj korigovati. O tom Tě ostatně ještě vyrozumím. Mám plné ruce práce. Hodili mi Máj na krk, i nezbyvá, než pracovatí pozdě do noci. Už aby byl konec těch prázdnin. Srdečně Tě zdraví Tvůj Láďa.“

Odpusť, že tak škrábu, ale 4 hodiny (teď je skoro půlnoc) jsem upravoval rukopisy venkovských kantorů. Hrom do toho! O příští číslo Divadelního listu je už postaráno.“

Na tuto urgenci Borecký článek skutečně zaslal, neboť dne 14. srpna jej Novák kvituje:

„Milý příteli! Děkuji Ti srdečně za zasláný článek. Korekturu, již Ti zašlou, vykonej pokud možno nejdříve a obratem

vrať přímo tiskárně. Bude-li mi jen poněkud možno, přijedu k Tobě v pátek odpoledne. Nazdar! Tvůj L. Novák.“

Ale do Veltru za Boreckým nakonec L. Novák nejel, jak vyplývá z posledního dopisu, psaného 16. srpna:

„Milý příteli! Lituji srdečně, že mi není možno zítra Tě navštívit, neboť mám tolik práce, že nevím, kde mi hlava stojí. Přílohou zaslám Ti oklepky sobotockého čísla. Prosím Tě, prohlédni to a korekturu zašli mi obratem do továrny (Inž. Lad. Novák, Praha VII., Novák a Jahn), neboť doma se teď vůbec ani nezdrím. Poznamenávám ještě, že báseň Vrchlického a články Klášterského a Kronbauera jsou autory prohlédnuty a opraveny. Děkuji Ti předem za laskavost Tvou a znamenám se s přátelským pozdravem Tvůj L. Novák.“

Zde tedy končí historie vzniku sobotockého památníku 1906. Škoda, že není zachována korespondence Nováková a že nemáme ani jiné písemné doklady o vzniku památníku, jistě by bylo možno odhalit ještě mnohé zajímavé podrobnosti.⁷⁾

Karol Bílek

Poznámky:

- 1) Máj, roč. IV., 1905/6, č. 50, str. 785 n.
- 2) Jde o Vrchlického báseň U pomníku Václava Šolce v Sobotce, která byla skutečně v památníku otištěna.
- 3) Jde o ukázkou ze Šolcových Písní o bledé dívce.
- 4) Ve skutečnosti vyšel Boreckého článek téměř na 4 stránky.
- 5) Ve středu 15. srpna 1906 byl svátek Nanebevzetí Panny Marie, který byl tehdy dnem pracovního klidu.
- 6) Ladislav Novák byl jedním z průkopníků motorismu a často jezdil na motocyklu. Chtěl navštívit Boreckého ve Veltrušech u Kralup. Jak jeho motocyklová vášeň jednou skončila, píše ze Sobotky Boreckému do Písku 14. července 1909: „Milý příteli! Stihla mne vážná nehoda. Na cestě do Sobotky spadl jsem v sobotu nedaleko Mladé Boleslavi z motoru a zlomil levou ruku. Zkouším jako pes. Ještě štěstí, že jsem nezlomil nohu nebo vaz. Skutečné štěstí v neštěstí. Srdečně Tě zdraví Tvůj L. Novák.“
- 7) Přátelství s Jaromírem Boreckým udržoval Ladislav Novák až do své smrti, jak svědčí četná korespondence (celkem 41 Novákových dopisů). Snad pro dokreslení jejich vztahu ještě ocitujeme text psaný 6. 4. 1942: „Drahý příteli! Děkuji Ti srdečně za vlídné blahopřání k mým 70. narozeninám i za laskavé zprávy ...

Sedmdesát let!

Tak to už jsem kmet — —

Není to žert —

Eh, vzal to čert! — —

Srdečně Tě zdraví zcela Tvůj L. Novák.“

Tento text je psán na pohlednici z Kostí, což dosvědčuje stálou Novákovu přichylnost k tomuto koutku Českého ráje, třebaže na dovolenou jezdil trvale ne do Sobotky, ale do Sedmihorek.

Pravopis otištěných dopisů byl upraven podle platných edičních zásad.

Mirek Procházka (Nová Paka — 13 let): Kost

Z předhistorického průzkumu Ostravska

Průzkumem předhistorických sídlišť na Ostravsku se po léta zabýval sobotecký rodák, doktor montáních věd, ing. Jan Folprecht (nar. 1873 v Sobotce čp. 41, zemřel 1952 v Ostravě).

Ve Sborníku Přírodovědecké společnosti v Moravské Ostravě VI. 1930 byla otištěna jeho studie Předhistorické nálezy na Ostravsku a v roce 1934 v časopise Příroda další studie Výzkumné práce na předhistorickém sídlišti v Petřkovicích.

K 700. výročí založení města Ostravy vyšly v roce 1967 Dějiny Ostravy (naklad. Profil 1967), kde je hodnocena práce Jana Folprechta, zejména jeho zjištění o používání kamenného uhlí v předhistorické době.

Str. 49: **Lovci mamutů na Landeku:** Přímou v bezprostřední blízkosti Ostravy vzniklo trvalejší sídliště až teprve v následujícím, podstatně mladším období starší doby kamenné. Založili je odvážní lovci mamutů na jihozápadním výběžku protáhlého kopce Landeku v Petřkovicích u Ostravy, který se vypíná jako nápadná kulisa na levém břehu Odry při jejím soutoku s Ostravicí a jen nedaleko místa, kde Odra přijímá vody řeky Opavy. Je to dosud jediné naleziště v Ostravě, které bylo též podrobeno archeologickému výzkumu.

K prvnímu výkopu došlo již v r. 1923, kdy se nehluboko pod povrchem, při zemních úpravách pro zřízení tenisového hřiště narazilo na šedé popelovité šmouhy s početnými kamennými nástroji. Od té doby věnoval nalezišti stálou pozornost významný geolog ostravsko-karvinské páneve Jan Folprecht. Prováděl zde nejprve s dalšími zá-

jemci (A. Adamec, J. Paloucy) a později samostatně vždy s odstupem několika let (1927, 1929, 1933, 1937) menší výkopy. O výsledcích svých prací uveřejnil několik zpráv... Zatím co první nálezy přešly do sbírek Moravského muzea v Brně, zůstávaly výtěžky pokračujících prací zachovány Městskému muzeu v Ostravě.

V popelíštích a v ohništích neušly při výzkumu pozornosti drobné zlomky kamenného uhlí i zkoksovateľé a popelovité jeho součásti. Chemické rozboru potvrdily, že šlo o uhlí, které vychází na povrch nedaleko ve svahu kopce přímo pod sídlištěm. Tak byl podán důkaz o tom, že už prvobytní lovci před více než 25 tisíci léty používali pro živění svých ohnišť „hořícího kamene“... V Petřkovicích však podle dosavadních zkušeností dalo uhlí člověku vůbec poprvé blahodárné teplo.

Str. 54: Takové důležité naleziště prvobytních lovců, jakým je bezesporu tábořiště na Landeku v Petřkovicích, doprovází zpravidla více drobnějších stanovišť i ojedinělých stop jejich pobytu v širším okolí. Za podobné lze například pokládat... J. Folprechtem odkryté ohniště v Ludgeřovicích...

Str. 58: I tento lid (zemědělský lid lužických popelnicových polí:) budoval prostorná hradiště na příhodných vyvýšeninách... Byla vyslovena též domněnka, že takovým hradištěm byl i Landek. J. Folprecht zachránil zde skutečně při svých výkopech na několika místech zlomky popelnic i se zbytky žárových pohřbů... Nejpravděpodobněji tomuto kulturnímu stupni patří vůbec nejstarší objev pravěkých památek na Ostravsku... Jaroslav Šulc

LITERÁRNÍ ZE SOBOTECKA

- Šrámkovu báseň Větre, prapory hrej přetiskla 7. X. Svoboda. Několik přesmyček Šrámkových děl jsme našli v hádankářské části Rudého práva 21. X. O uvedení Měsíce nad řekou Bystřickými ve Vysokém n. Jiz. jsme se dočetli v článku R. Bílka ve Svobodě 31. X., další zprávy byly v Práci a Mladé frontě 16. X. a z Rozvoji 25. X. O Částečkově pořadu ze Šrámkových veršů Dvěšest malých cigaret psaly časopis Praha 72 č. 8, Brněnský večerník 17. X., Večerní Praha 26. a 31. X., Mladá fronta 27. X. a Lidová demokracie 28. a 31. X. a 2. XI.
- Obsáhlý článek k 10 letům Recitačního studia Šrámkova domu v Sobotce otiskla prof. Marie Hejnová pod názvem Cesta jednoho souboru v bulletinu Divadelní výchova č. 4/1972. Zabývá se v něm nejen historií souboru a jeho nejvýznamnějšími úspěchy, ale soustřeďuje se zvláště na metodiku práce souboru.
- Literární soutěž Šrámkovy Sobotky propagovaly Zemědělské noviny 5. X., Pochodeň 10. X., Lidová demokracie 17. X., Rozvoj 18. X. a Učitelství noviny 19. X.
- Časopis Film a doba č. 7 přinesl obsáhlou studii Jiřího Hrbase Václav Krška — lyrik českého filmu, jejíž část je věnována Krškovým filmovým prepisům Šrámkových děl.
- Verše Blanky Švábové otiskly Mladá fronta 18. X. (Podzim v mlze) a Pochodeň 7. X. (Jako vždy, Starý námět), 14. X. (V mlze), 21. X. (Nepokoj) a 28. X. (Sklizně, Přidáme svůj hlas a povídka Krásný psí čas).
- Rozhovor s Josefem Drázkým z Dobšína otiskl Průboj 21. IX.
- Známý fotograf architektonických památek Zdeněk Voženlepek připomíná v rozhovoru otištěném v Československém architektu 4. X. 1972 nesmírnou krásu lidových plastik Českého ráje.
- O výstavě obrazů Otmara Homolky v Dolním Bousově jsme se dočetli v Září Mladoboleslavska 17. X. a v Bousováku č. 10.
- O působení loupežníka Babinského v našem kraji psala Jiskra LIAZ Rýnovice 14. IX.
- Hezký článek o Semtinské lípě a dalších památných stromech Českého ráje publikoval Jan Knob v Lidové demokracii 13. X.
- O Keltech u Markvartic jsme se dočetli v Pochodni 15. VIII., o stavbě mládeže v této obci psala Pochodeň 20. X.
- V Mladé frontě 17. X. byla zmínka o letošní návštěvnosti Humprechta, v Předvoji 27. X. jsme našli obrázek Trosek.

● O práci Českého svazu žen v Sobotce informoval Předvoj 6. a 13. X., o výstavě prodejen Jednoty v Oseku, Libošovicích a v Podkosti 13. X. a 10. XI.

● Bousovák č. 10 obsahuje příspěvky J. Kozáka, článek o Lhotách v našem kraji, výpisy ze staré bousovské kroniky a mnoho informací ze současnosti.

● Lázně Bělohrad 250 let městem 1722—1972. MěstNV v Lázních Bělohradě vydal osmdesátistránkovou brožuru, ve které se kolektiv autorů zabývá populární formou přírodou, historií, kulturou i současností tohoto lázeňského města při příležitosti jeho čtvrtisíciletí.

Zelené světlušky. (Jako 1. svazek edice Omega — edice mladých prozaiků a básníků, vydala Mladá fronta 1972.)

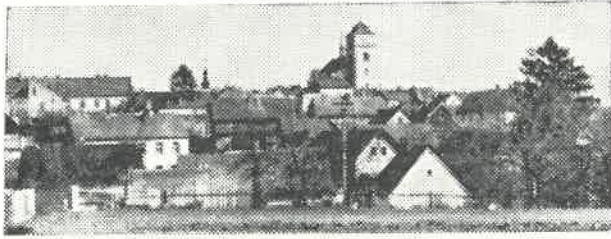
Knížka Zelené světlušky — to je vlastně šest básnických sbírek nových autorů. Úmyslně neříkám „mladých“ autorů. Většinou se už totiž představili časopisecky a někteří i knížkami. A pak — nechť mi prominou — nejsou přece jen z nejmladších. Výjimku mezi nimi tvoří jen Jan Sulovský, kterému je sedmáct let. Ostatní jsou zhruba o deset let starší, I. Sloukovi je už pětáct let. A co naplat — ty roky jsou na jejich básnickém rukopise znát. Nemají v sobě už onu samozřejmou sebezahleděnost Sulovského, nezpívá se jim tak lehce jako jemu a také se učili poezii na jiných luzích než on. Pokládám za dost charakteristické, že jsou podobou verše dost monotónní a že vlastně energii vynakládají především na to, aby své životní prožitky a své vidění zašifrovali a ne na to, aby je s naléhavou otevřeností sdělili. Má to za následek dost úzký rejstřík motivů obraznosti. A za jejich verši je cítit individuální neklid a nejistotu, které spíše izolují, než získávají čtenáře. Do veršů Jana Sulovského se člověk bez obav položí, i když znějí místy až příliš nezvalovskou notou. Kolem veršů ostatních člověk jen projde, a i tak v něm zůstává jejich vnitřní rozjítřenost. Nic proti tomu. Pohodu v poezii nelze předstírat. Zněla by falešně. Tito noví básníci musí zřejmě vypovědět nejdříve sebe, aby nabrali dech a jejich hlas mohl osudově zaznít jako hlas lidského společenství.

Pokládal jsem za nutné říci toto dřív než vysvětlím, proč náš Zpravodaj věnuje Zeleným světluškám pozornost. V téhle knížce je totiž sbírka Podoby a jejím autorem je Jiří Najmon. Ze Sobotky. Četl jsem jeho verše se zájmem. Jeho Podjari v Sobotce nebo Zima v Sobotce obracejí vzpomínky ke známým místům. Erbovní barvou jeho poezie jsou barvy zimy. A všimněte si: není to jen v slunci jiskřící bělost sněhu. Zima má i jiné barvy, které si nepamatuji. Autor Podob nám je připomíná. A právě tímhle vstupuje, zařazuje se mezi své generační druhy, jak jsem uvedl výše. I jeho volný verš je charakteristický: stručný, víc náповěda než touha, potřeba sdělnosti.

Jiří Najmon se v Podobách všemi charakteristickými rysy vřazuje mezi své generační druhy. Jinak ani v daném okamžiku nelze. Ale další cesta by ho měla vést k výraznějšímu osobitému projevu. Neboť pět ve sboru je dobré. Ale nemusí být vždy slyšen právě jeho hlas.

Věřím, že se mu to podaří.

Jaroslav Šimůnek

Sobotecká všehochuť

● **Letošní Měsíc československo-sovětského přátelství** začal v Sobotce slavnostní veřejnou schůzí MěstNV a NF 26. X., na níž bylo zhodnoceno plnění volebního programu. Promluvil místopředseda ONV J. Vošvrda a předseda školské komise MěstNV B. Patka, kulturní vložku měli členové Recitačního studia Šrámkova domu. — 6. listopadu se uskutečnil tradiční lapionový průvod s projevem a kladením věnců u hrobu rudoarmejců, pak následoval mohutný ohňostroj. Také kino uvedlo několik sovětských filmů a ČSZ a škola uskutečnily zájezdy na pražskou výstavu 50 let SSSR.

● **Ostravské studio Československé televize** uvedlo v neděli 19. listopadu literární pásmo z veršů Fráni Šrámka pod názvem Očima pišu po nebi.

● **Divadelní odbor SZK Bystřice u Benešova** předvedl Šrámkův Měsíc nad řekou s velkým úspěchem na celonárodní přehlídce vesnických divadelních souborů ve Vysokém nad Jizerou, kde představitelka Slávky Jaroslava Němcová získala cenu za nejlepší ženský herecký výkon. 29. října předvedli tuto svou inscenaci na 4. středočeských divadelních dnech v Nymburce.

● **Výroční valné sedění Vlastenecko-dobročinné sdružené obce Baráčníků** pro Sobotku a okolí se konalo na Poště 19. listopadu. Sešlo se téměř 100 členů, kteří zhodnotili práci spolku v tomto roce. Třebaže členové jsou převážně starší, udělali hodně práce — ples, kulturní večer s přednáškou, výlet na Frýdlantsko, účast na akcích V. župy Baráčníků atd. Sedění proběhlo v dobré pohodě, k čemuž přispěla hudba souseda Janků, hezká kulturní vložka dětí, které pod vedením tetičky Vogelové předvedly několik tanců, písniček a veršů, zprávy funkcionářů byly vzorně připravené a i volby proběhly jednomyslně. Zástupcům V. župy tetě Šípové a sousedu Jiroutovi nezbylo než chválit práci i průběh sedění. Také zástupci spřátelených obcí Baráčníků z Dolního Bousova, Března, Řepova, Mnichova Hradiště a Čejetiček vyslovili uznání práci sobotecké obce. Na závěr bylo zvoleno nové konšelstvo v čele s rychtářem ing. V. Truhlářem, syndikem St. Mrškošem a berním J. Honcem.

● **V poslední době jsme dostali mnoho zajímavých dopisů** našich stálých i nahodilých čtenářů. Ze všechny citujeme několik slov z dopisu dr. Josefa Mikulce z Nového Města na Moravě: „Velmi mě překvapilo a potěšilo splnění mé žádosti o zaslání výtisku Zpravodaje Šrámkovy Sobotky s vynikajícím úvodním článkem Jarmily Glazarové. Zaujal mě jeho bohatý a závažný obsah i celá struktura časopisu, který v tom profilu, jaký má, jistě nemá u nás obdoby. Je to důkaz, že tam u Vás v Sobotce žijí silné kulturní tradice literární i jiné, udržované a prohlubované Vámi současníky, kteří v nich hledáte a nalézáte životadárnou půdu i příležitost, na níž lze stavět i přítomnost...“

● **Brněnský herec Miroslav Částecký** uvedl svůj recitační večer s názvem Dvě malých cigaretek, v němž jsou zařazeny i Šrámkovy verše, 17. X. v brněnské poetické vinárně MÚZA a 31. X. v Praze v Památníku národního písemnictví.

● **Sovětský přírodovědec akademik Ryžikov** navštívil 7. listopadu hrad Kost a Sobotku, kde byl přijat na Městském národním výboru. Přijetí se zúčastnili i zástupci ONV Jičín. Vzácný host obdržel upomínkové dárky.

● **Verše soboteckého rodáka Jiřího Najmona** zazněly 4. října a 1. listopadu 1972 v pražském studiu mladých RUBÍN na Malé Straně v pořadu Poezie z Mladé fronty. Recitovali Luďa Marešová a Alfréd Strejček.

● **Dolnobousovský rodák Vítězslav Vejražka**, člen Národního divadla v Praze, byl 6. listopadu 1972 jmenován národním umělcem.

● **Dr. Jiří Waldhauser** přednášel 27. října 1972 v Sobotce v sále spořitelny o archeologickém průzkumu keltské svatyně u Markvartic. Svě vyprávění doplnil malou výstavkou nejzajímavějších nálezů z vykopávek. Přes 50 posluchačů bylo spokojeno, jak dokazovala i dlouhá živá diskuze nad nálezy.

● **Recitační studio Šrámkova domu** uvedlo Šrámkovu Chválu jazyka v neděli 26. listopadu v Krajském domě pionýrů a mládeže v Hradci Králové. Další pozvání k vystoupení přišlo až z Ostravy-Poruby a z pionýrského tábora v Seči u Chrudimí.

● **Recitační studio Šrámkova domu** v Sobotce uskutečnilo 2. a 3. listopadu zájezd do Valašského Meziříčí, kde uvedlo na slavnostním zahajovacím večeru 8. Moravského festivalu poesie Šrámkovu Chválu jazyka. Vystoupení bylo přijato s nesmírným zájmem a mělo velký ohlas, což se projevilo i na stránkách festivalového buletinu. Zájezd znamenal opět velkou propagaci našeho města. O jeho uskutečnění se zasloužil účastník Šrámkovy Sobotky prof. Jiří Demel z Valašského Meziříčí.

● **Osvětová beseda v Sobotce** uvedla 27. listopadu jako součást oslav Měsíce československo-sovětského přátelství pořad pražské Violy — poemu Sergeje Jesenina Anna Sněgina. V režii Jiřího Hraše účinkovali Vlastimil Fišar a Petr Hanák. Je škoda, že účast soboteckých posluchačů byla velmi slabá.

● **Klub mladých čtenářů** nakladatelství ALBATROS, který bude spolupředatelem příštího ročníku Šrámkovy Sobotky, vyhlašuje pro všechny, kteří rádi čtou, výtvarnou soutěž na návrh plakátu k XVII. Šrámkově Sobotce. Výtvarné návrhy mohou být jedno až čtyřbarevné (libovolnou malířskou technikou — pastel, tempera, tuš, linoryt aj.) na rozměrech 33×90 cm.

Na návrhu plakátu je třeba vyřešit i tento text:

Děti a poezie — XVII. Šrámkova Sobotka

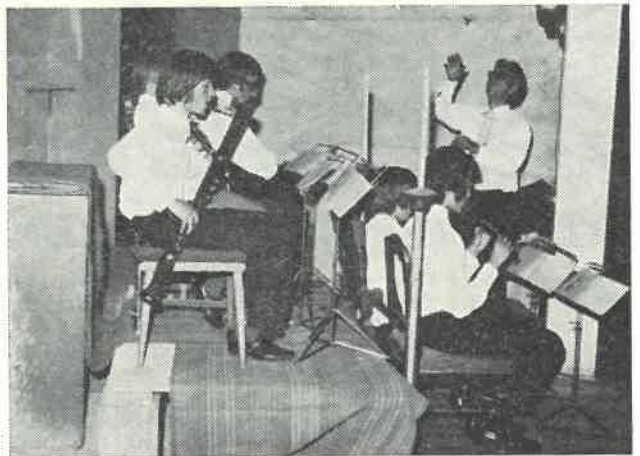
10 let cesty dětí za uměním s Klubem mladých čtenářů
1.—7. července 1972

Nejlepší plakát bude realizován. Uzávěrka soutěže je 31. ledna 1973. Všechny práce budou vystaveny na XVII. Šrámkově Sobotce.

Dále vyhlašuje Klub mladých čtenářů soutěž o nejlepší verše, povídku, pohádku či črtu. Uzávěrka je 31. března 1973, námětově není omezena. Nejlepší práce budou zveřejněny v tisku.

Adresa: Klub mladých čtenářů, Na Perštýně 1, Praha 1

● **V Galerii hlavního města Prahy** v Křížové chodbě Staroměstské radnice byla 23. listopadu zahájena I. přehlídka restaurátorských prací. Na této výstavě najdeme i práce soboteckého rodáka, akad. sochaře Václava Hlavatého.

Koncert komorního souboru učňů VŽKG Ostrava na Humprechtě 6. července 1972. — Foto: Vl. Černý

● **Turistická sezóna na Humprechtě** byla letos zahájena až 1. května, kdy byly ukončeny rizikové stavební práce. Ostatní stavební úpravy dále pokračovaly, takže mohla být přístupná jen hodovní síň a vyhlídka z ochozu. Návštěva byla i přes tyto nepříznivé okolnosti stejná jako v posledních letech — 34.000 návštěvníků, z toho asi 7.000 cizinců. Z toho lze usuzovat, že akustika hodovní síně i vyhlídka jsou stále velmi přitažlivé. A až bude ukončena generální oprava a prostory vybaveny přitažlivou expozicí, bude návštěvnost jistě ještě o hodně vyšší.

Prof. Stan. Balcar

● **Vzpomínkový večer** ke 30. výročí úmrtí básníka Václava Šolce uspořádala Občanská beseda v Sobotce 24. října 1901. O významu Šolcové v české literatuře promluvil právník Veleoslav Koubel, Šolcovy básně recitovali sl. Kroužilková (učitelka), sl. Králová, děkan J. Benda a Josef Sedmidubský. Spoluúčinkovalo smyčcové kvarteto. Škoda, že se nám o tomto večeru nezachovalo více podrobností.

● **Z nedávno vydaných universitních matrik** pražských se dovídáme, že r. 1612 v jesuitské akademii v Klementinu studoval Václav Šlechta ze Sobotky, 1624 studoval v syntaxi Karel Šlechta ze Sobotky a r. 1684 byl posluchačem medicíny Jiří Šuma ze Sobotky. Vl. Ruda

● **Do soboteckého archivu** věnovali staré knihy, regionální tisky a písemnosti paní Marie Beringerová z Prahy z pozůstalosti p. Václava Peči; pan Vladimír Špaček z Prahy z pozůstalosti básníka Jana Boudyše ze Sobotky a prof. Václav Hejn z Sobotky z pozůstalosti svého bratra prof. Jana Hejna. Srdečně děkujeme.

● **Podle zprávy p. Janků,** správce parkoviště před soboteckým hřbitovem, se zde letos vystřídalo v době návštěvní sezóny na Humprechtě na 400 autobusů, přes 3000 aut a skoro 500 motocyklů. A to ještě mnoho návštěvníků Humprechta a hřbitova zaparkovalo svá vozidla jinde. J. Macoun

● **V listopadu byla provedena kolaudace** dokončených prodejen Jednoty v Libošovicích a v Oseku. Občané si zde v akci Z vybudovali moderní objekty, v nichž se jim nyní bude dobře nakupovat.

● **Málo známým škůdcem molem jablečným** byla v letošním roce napadena jablka. Je mnohem drobnější než známý obaleč jablečný. Vyzírá v dužině jablek klikaté chodbičky a vyplňuje je trusem. Na slupkách nechává stopy v podobě černavých teček. Postiženy byly hlavně červené druhy jablek, některé z nich byly znehodnoceny až na 90 procent. Uvedený mol je hlavním škůdcem jeřabin. Letošního roku jeřáby vůbec neplodily a proto mol napadl hromadně jablka.

Jak je známo, jeřábové stromy zdobí hlavně horské a podhorské kraje. Když jeřabiny dozrávají, doplňují krásy podzimu. Každou zimu přilétají sem ze severu velká hejna kvícalů a brkoslavů, jimž jsou jeřabiny po celou zimu hlavní potravou. Kam se asi letos tyto pačičky hosté vrhnou, když jeřabiny nebudou mít? Stačí jim pupeny jeřábů a jiných měkkých stromů k ukojení hladu? Pak by ovšem asi jeřáby v příštím roce nevyrašily a mol jablečný by mohl trvale přesídlit na jablka. Jiné druhy ovoce dosud nenapadal. Nejúčinnější ochranou proti němu je jarní postřik.

Rudolf Sušánka, Podkost

● **Z Vesce u Sobotky.** V říjnu 1972 se přestěhovala do Jičína naše dlouholetá knihovnice Ludmila Thořová se svým bratrem ing. Jaroslavem Thořem, známým včelařem. Ludmila Thořová se za svého působení v obci zasloužila velkou měrou o zvelebení naší knihovny, kterou stále doplňovala nákupem hodnotných knih. Když to bylo zapotřebí, nelenila s košíkem knih obejít čtenáře a každému přinést vhodnou četbu. Svou vlídností, rozvahou a klidem si získala přízeň většiny občanů. Naši čtenáři na ni budou vděčně vzpomínat.

Josef Macoun

● **Kulturní kalendář jednou větou:** 2. XI. 1892 se narodil sobotecký muzejník, řídící učitel František Brouček. 14. XI. 1847 zemřel národní buditel Josef Jungmann. 27. XI. 1872 se narodil archivář Jan Bedřich Novák. 1. XII. 1842 zemřel sobotecký lékárník Antonín Fierlinger st. 7. XII. 1852 se narodil v Sobotce chemik Bohuslav Rayman. 24. XII. 1802 se v Sobotce narodil stavitel železnic Josef Schnirch. 28. XII. 1952 zemřel sobotecký rodák, báňský inženýr Jan Folprecht.

● **Žákyně a žáci sobotecké školy,** kteří se s ní rozloučili v roce 1952, se sešli po dvaceti letech zásluhou Anny Kařkové a Ludmily Kotlářové-Balákové. 25. listopadu se jich na Poště shromáždilo 32 a uvítali mezi sebou i čtyři své učitele — Drahomíru Bílkovou-Kyzivátovou, Věru Dlabovou, Annu Hejnovou a Miladu Koldovskou. Vyslechli také pozdrav řed. Vlasty Kubánkové, která se pro nemoc nemohla dostavit. Milé setkání se v družné zábavě protáhlo a za pět let se prý uskuteční znovu.

● **Jaroslav Slavík ze Sobotky** dokončil studium na Českém vysokém učení technickém v Praze a byl 13. listopadu 1972 slavnostně promován strojním inženýrem v pražském Domě umělců.

● **Sňatky:** 24. XI. Eva Baniarová ze Sobotky a Josef Ivanič z Červeného Kostelce. 25. XI. Jaroslava Macounová z Libošovic a Miroslav Bobek z Dolního Bousova. 1. XII. Věra Čermáková a Václav Valenta, oba ze Sobotky. 2. XII. Božena Hojsáková a Antonín Dochtor, oba z Rovně. 9. XII. Jaroslava Hofrichtrová z Hubojed a Josef Boček ze Skarišova. 15. XII. Olga Hromádková z Obrubec a Pavel Louda ze Sobotky. 16. XII. Jana Jezberová ze Sobotky a Jindřich Junek ze Železnice. 16. XII. Josefa Perdochová ze Staškova a Bohuslav Cerman z Dolního Bousova. 27. XII. Alena Kuželová z Mladé Boleslavi a Oldřich Gut z Mnichova Hradiště. Všechny sňatky se konaly v Sobotce.

● **Dobře se podařilo utajit svatbu** (alespoň před naším Zpravodajem) Janě Vránové ze Sobotky. Ale nakonec jsme se i o ní dověděli a tak můžeme čtenářům oznámit, že se koncem srpna v Hradci Králové uskutečnil sňatek novomanželů Jany a Jiřího Riedlových. Jajko, opožděně, ale o to srdečněji blahopřejeme!

● **Významné životní jubilea** 85 let se dožívá 17. prosince 1972 pan Václav Kolumpek, bývalý kovář ze Sobotky. Hodně zdraví do dalších let mu přejí synové Václav, Josef, Jan a Jaroslav s rodinami.

● **Šedesátiny oslavil** 26. října 1972 zástupce řed. ZDŠ v Sobotce Bohumil Patka, předseda školské a kulturní komise MěstNV a předseda MěstV NF v Sobotce. Přejeme mu mnoho zdraví a pracovních úspěchů do dalších let!

● **Opožděná gratulace** k narozeninám patří našemu krajanovi Bohuslavu Novotnému, který oslavil 7. srpna 1972 v Aši své sedmdesátiny. Prožil v Sobotce dlouhá léta a účastnil se aktivně veřejného života. V živé paměti máme jeho práci v SK Sobotka, v radě MNV atd. I po odchodu z našeho města mu zůstává věrným a ze vzdálené Aše pozorně sleduje veškeré dění u nás.

Tak hodně zdraví do dalších let — a za 30 roků budeme blahopřát včas!

● **Sobotečtí jubilanti:** 8. XII. se dožívá 93 let Anna Kyzivátová ze Sobotky, nejstarší občanka města. 31. XII. oslavuje 91. narozeniny Marie Klímová ze Sobotky. 85 let dožívají 17. XII. Václav Kolumpek a 29. XII. Josef Srb ze Sobotky. 80. narozeniny oslavují 6. XI. Otakar Báček a 24. XII. Anna Ortová ze Sobotky. 75 let slaví 15. XI. Antonín Žemlička a 25. XI. František Kosina ze Sobotky, 13. XII. Marie Rejmanová ze Zajakur a 15. XII. Marie Mikšičková z Čalovic. Sedmdesátin se dožívají: 2. XI. ing. Otakar Pelda, 17. XI. Anna Malá, 21. XI. Božena Berková, 28. XI. Růžena Žemličková a 15. XII. Ludmila Vogelová ze Sobotky, 9. XI. František Taneček ze Staňkovic Lhoty a 13. XI. sobotecký rodák Jan Werner z Prahy. 65 let oslavují 1. XI. Františka Patková a 15. XII. Marie Elbrsová ze Sobotky a 19. XII. Marie Ronová ze Stěblovic.

● **Taneční sezóna 1973:** Zatím byly na MěstNV ohlášeny tyto plesy: 6. I. myslivecký, 13. I. věneček tanečních hodin, 20. I. zdravotnický, 27. I. baráčnícký, 3. II. svazarmovský, 10. nebo 24. II. sklářský a 3. III. požárnícká merenda.

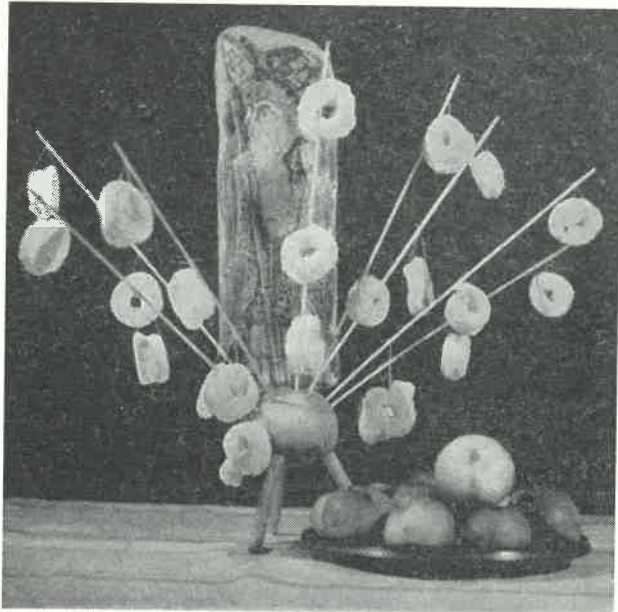

Z letošního podzimního autocrossu v Sobotce. Foto VI. Černý

● **Svazarm v Sobotce** uspořádal 4. listopadu krajské kolo Českého poháru v jízdě na motocyklech. Soutěžili mladí motoristé na trojích sériové výroby. Trať vedla Českým rájem, měřila sto kilometrů a byla ztížena zkouškou zručnosti, ovladatelnosti a rychlosti. Zvítězili vesměs sobotečtí jezdci: ve třídě do 75 cm³ Dušan Kratochvíl, do 175 cm³ Martin Furiš, do 250 cm³ Milan Michal a do 350 cm³ Josef Najman.

● **Smutná zpráva o úmrtí Ladislava Hortlíka,** dlouholetého a oblíbeného majitele a později vedoucího hotelu Turistů v Sobotce, se roznesla po městě 23. listopadu. Podle rodové tradice se mu říkalo Búra a na Búrovnu se v Sobotce každý doptal a doptá snadněji než na hotel Turistů nebo U nádraží, jak zní úřední název. Ládu, jak jsme mu říkali, měl každý rád. Neustále s milým úsměvem a vlídným slovem pro každého, s porozuměním pro zábavu a slabůstky hostů. Vystudoval mlado-boleslavské gymnásium, ale vysokoškolské studium ukončit nemohl, odvolala ho povinnost vést rodinný podnik. Z těchto mladých let mu zůstala láska ke kultuře a k archeologii. A předešlým měl rád Sobotku. Zvláště sobotecké spolky v něm měly štědrého příznivce. V jeho podniku našly spolkovou místnost sportovci, turisté, studenti atd. Tam se konala i veselá posvícenská sedění a jiné zábavy. Namáhavá služba veřejnosti však pomalu odčerpávala jeho síly a tak si odpočinku po odchodu do důchodu v loňském roce mnoho neuzil. Zemřel ve věku 66 let a rozloučit se s ním přišlo 28. listopadu velké množství lidí ze Sobotky i okolí. Vyprovozdili jsme ho z kostela k soboteckému hřbitovu, odkud byly jeho ostatky za zvuku tónů písně Nad Sobotkou je háječek odvezeny ke zpopelnění. Děkujeme Ti za vše, milý Ládu, nezapomeneme.

● **Odešel hospodář ze samoty na Žďárku.** Rod Podobských žije na Žďárku již po tři století. Těžko říci, proč předkové toho rodu volili za trvalý domov odlehlou samotou, kde chléb byl vždy o velmi tvrdých kůrkách. Za chmurných dnů listopadových navždy opustil svůj osamělý domov její hospodář, Bohumil Podobský. Po celý život tu střídal práci na nevelké roli s prací dělníka v lese, kde pomalu znal věk každého stromu. Za války Podobskova samota se stala útočištěm a dočasným domovem zajatců a partyzánů. Pobyli tu i legendární velitelé Ivan Karlovič Nelipovič a nadporučík Orlov. Dobré a statečné srdce otevřelo se v pomoci všem, kdo ji tu hledali. Hospodáře Podobského tu již více není, odpočívá pod Humprechtem. V hluboké úctě a vděku skláníme se nad světlou památkou tohoto skromného občana. Kdo znal jeho zlaté srdce a pracovitě ruce, ví, čím nám byl a koho jsme v něm ztratili. Mn.

Sobotecká „Mikulášská zahrádka“. Foto: K. Samšiňák

- **Redaktor František Gel**, profesor Karlovy university v Praze, zemřel 17. října 1972. Ve své známé knize Přemožitel neviditelných dravců připomněl záslužné dílo hygienika MUDr. Hynka Pelce, rodáka soboteckého.
- **Nejstarší odcházejí.** 9. září zemřel nejstarší občan sobotecký mužského pohlaví, pan Václav Hošic. Bylo mu 89 let. A dlouho potom jsme dostali zprávu, že 5. listopadu zemřela ve věku téměř 100 let nejstarší občanka celého Sobotceka, paní Marie Honysová z Markvartic. — Prosíme čtenáře a místní národní výbory ze Sobotceka, aby nám oznámili jména a data narození všech občanů nebo rodáků ze svých obcí, kterým bude v příštím roce 90 a více let. Rádi bychom jim v našem časopise blahopřáli.
- **5. listopadu 1972 roznesla se naši obcí smutná zpráva.** Z našeho středu odešla nejstarší občanka Markvartic a celého okolí, téměř stoletá paní Marie Honysová. Každým rokem v den jejích narozenin jsme ji navštívili a ve společné besedě jsme se radovali z její svěžesti a dobrého zdraví. Těšili jsme se, že se ve zdraví dočká i té stovky. Již během letošního roku připravoval MNV, DK JZD, MO ČSŽ a ZDŠ pro vzácnou jubilentku pěknou oslavu. Nechybělo mnoho, jen asi čtyři měsíce, aby se stařenka tohoto významného výročí dožila. Bohužel, opustila nás náhle a jubilea se nedočkala. V myslích nás všech, kteří jsme ji znali, bude však žít dál. Vlast. Michal
- **Josef Holata zemřel** náhle 1. listopadu ve věku 74 let. Od postavení budovy Okresní záložny hospodářské byl s ní nerozlučně spojen jako svědomitý domovník. Pečlivě udržoval pořádek v celé budově a jejím okolí. Kdyby nikde jinde, tak na chodníku před spořitelnou byl vždy včas a vzorně uklizen sněh. A při všech akcích v sále bylo příjemně vytopeno a vše připraveno. I jinak pracoval pro veřejnost, zvláště v dozorém výboru Jednoty. Budeme ho dlouho postrádat...
- **Úmrtí v říjnu:** 2. prof. Jan Hejn ze Sobotky — 82 let. 16. Marie Brychsová z Mladějova — 68 let. 23. František Balák ze Spýšové — 77 let a Marie Boháčková z Liberce (roz. Černá ze Sobotky). 27. JUDr. Stanislav Kaps ze Sobotky — 62 let. 29. Vladimír Kyzivát ze Sobotky — 58 let.
- **Úmrtí v listopadu:** 1. XI. Josef Holata ze Sobotky — 74 let. 5. XI. Marie Honysová z Markvartic — 100 let. 6. XI. v Hrnčičích u Prahy Josef Borovička ze Sobotky — 69 let. 8. XI. zahynul tragicky Václav Brixí ze Stěblovic — 23 let. 9. XI. Pelageja Fišerová ze Sobotky. 11. XI. Josefa Ševrová ze Sobotky. 15. XI. Karel Kunst ze Sebotky — 64 let, Bohumil Podobský z Trnín — 71 let a Václav Štěpánek z Markvartic — 68 let. 16. XI. Barbora Hvizďádková z Toušeně, rozená Hortlíková ze Sobotky — 93 let. 25. XI. Jaroslav Píček z Valdic — 66 let. 26. XI. Josef Halbich ze Sobotky — 85 let. 27. XI. Marie Ždánská ze Sobotky — 88 let. 30. XI. Fr. Macoun z Rovně — 71 let.
- **S bolestí v srdci vzpomínáme** v tento smutný podzimní čas, že nás letos opustil náš nezapomenutelný manžel prof. Jaroslav Mencl. Kdo jste ho měli rádi, vzpomeňte s námi!
Anna Menclová a rodina Kořínkova

- **Děkujeme všem**, kdo se zúčastnili posledního rozloučení s naší maminkou, paní Josefou Ševrovou ze Sobotky. Zvláště děkujeme za všechny projevy soustrastí, květinové dary a řediteli Komunálních služeb v Sobotce panu Josefu Černému za slova rozloučení.
Rodina Ševrova
- **Všem, kdo při úmrtí** naší maminky paní Pelageji Fišerové se snažili zmírnit náš zármutek účastí či projevem soustrastí, touto cestou upřímně děkujeme.
- **Vzpomínka.** 2. ledna 1973 tomu budou 2 roky ode dne, kdy utichlo zlaté srdce našeho drahého syna, manžela, tatínka a bratra, pana Stanislava Orta z Děčína, rodáka ze Sobotky, který zemřel ve věku 47 let. Děkujeme všem, kdo vzpomenu s námi.
Rodina Ortova

Jménem pozůstalých: Jaroslav Fišer, manžel

● **Jak pracuje sobotecký SOKOL:** V činnosti jsou letos tři oddíly — kopaná, stolní tenis a základní tělesná výchova. V oddílu kopané hrají I.A mužstvo a dorost v krajské soutěži, žáci v okresní soutěži. V aktivní činnosti je přes 50 hráčů. Odbor ZTV má celkem 6 oddělení: nejmenší děti (26 — vedou cvičitelky Houžvičková a Jaklová), mladší žákyně (35 — cvičitelky Ouředníková, Stašková a Zemličková), starší žákyně (12 — cvičitelka Matějková), dorostenky (12 — cvičitelka Sedmidubská) a žáci (cvičitel Bednář). Oddíl stolního tenisu vede učitel Josef Rejha. Je rozdělen na dvě družstva, hraje okresní přebor, na práci se podílí 18 hráčů a připravuje se ustavení družstva žáků. V nejbližší době se má ustavit oddíl košíkové. Do sokolovny bude také zavedeno ústřední topení. Projekt je již vypracován, náklady na jeho zavedení (do sokolovny i na jeviště) budou téměř 600.000 Kčs. Problém je získání stavební kapacity.
Josef Vrána

- **76. ročník Běchovic** se běžel 22. října. V kategorii závodníků starších 50 let se umístil ze 63 startujících na 3. místě sobotecký rodák Přemysl Dolenský, který dosáhl času 39.01,4 minut.
- **Pražští sportovci** uspořádali letos jako součást akce Buď fit! tzv. Grand prix pražských schodišť. Po sečení výhledků z několika závodů v běhu do schodů (Albertov aj.) zjišťujeme, že v kategorii starších zvítězil se 130 body náš populární krajan Alois Kozák z odboru přátel Slavie.
- **Klub turistů TJ Sokol Nová Paka** pořádá akci 130 km na lyžích Podkrkonošim a Českým rájem. Uskuteční se o sobotách a nedělích v lednu a únoru 1973. Jsou zde zařazeny kromě jiných i lyžařské pochody Od Zvičiny k Troskám a Roklinami Českého ráje, při nichž účastníci poznají neznámé zimní krásy našeho kraje v okolí Kostí, Mladějova a Trosek. Přihlášky do 10. ledna 1973 přijímá a podrobnosti sdělí Jiří Rettr, Nová Paka 1111.
- **Poslední podzimní výsledky soboteckých fotbalistů:** A družstvo remizovalo s Dětenicemi 0:0 a s Jilemnicí 1:1, prohrálo s Hořicemi 0:3, s Trutnovem B 1:3 a se Žaclěvem 2:5. Dorostenci zvítězili nad Jaroměří 1:0, nad Žaclěvem 7:1, remizovali s Kopidlmem 2:2 a se Svobodou nad Úpou 1:1, prohráli s Jilemnicí 0:3.
- **Fotbalová sezóna 1972.** I.A mužstvo sehrálo v letošním roce celkem 42 zápasů (14 vítězných, 7 nerozhodných a 21 prohraných) s vyrovnaným skóre 80:80. Na vstřelených brankách se nejvíce podíleli Jiří Čurda (14), Josef Král (11), Petr Janatka (9), Vl. Kračmar (8), Mir. Vrkoč (7), J. Kolumpek (6), Klapáč (5), J. Borovička, M. Linhart a Prokurát (po 3) a Jos. Janatka (2). V podzimní mistrovské tabulce I.B třídy Podkrkonoší se náš oddíl umístil na 12. místě. Ze 13 zápasů 1 vyhráli, 4 hráli nerozhodně a 8 prohráli, získali 6 bodů a mají pasivní skóre 11:31.
- **Dorostenci** sehráli 30 zápasů — 19 vyhráli, 3 hráli nerozhodně a 8 prohráli. Celkové skóre je vysoce aktivní 81:33. Nejvíce branek nastřílel Zd. Leština (27), dále I. Heršálek (11), Taneček (9), Jindra Kolumpek, Josef Macoun a Prokurát (po 6), Halbich a Jandík (po 4) atd. V krajském přeboru jsou po podzimním kole na 8. místě. Ze 13 zápasů vyhráli 5, remizovali 2 a prohráli 6, mají 12 bodů a skóre 18:20.

Veselé vánoce
a šťastný Nový rok
přeje
všem čtenářům

REDAKCE ZŠS